

Verksamhetsberättelse 2023

Socialförvaltningen

Fastställt av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2024-02-01
Gäller 2023
Ärendenr SON 2023/5
Version [1.0]

Medarbetare från socialförvaltningen som alla blev diplomerade efter att ha gått utbildningar om demens inom ramen för Silviahemmet.

Verksamhetsberättelse 2023

Innehåll

Verksamhetsberättelse 2023	0
Socialförvaltningen.....	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Socialförvaltningen.....	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Socialförvaltningen.....	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
Socialförvaltningen.....	0
Verksamhetsberättelse 2023	0
1 Sammanfattning	3
2 Händelser av väsentlig betydelse.....	4
3 Förväntad utveckling.....	8
4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet	9
4.1 Social hållbarhet.....	9
4.2 Ekonomisk hållbarhet.....	10
4.3 Ekologisk hållbarhet.....	11
5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet.....	12
5.1 Kvalitet.....	13
5.2 Medarbetare	14
6 Kvalitetsberättelse	16
6.1 Kvalitetsresultat.....	23
7 Väsentliga personalförhållanden.....	27
7.1 Särskild hälsosatsning.....	28
7.2 Kompetensutveckling	28
7.3 Sommaren	28
7.4 Förändringar i AB §13.....	28
7.5 Samarbeten och utveckling	29
7.6 Medarbetarundersökningen.....	30
7.7 Lönebildning	30
7.8 Personalvolym.....	31
7.9 Sjukfrånvaro	32
8 Ekonomisk uppföljning.....	34

8.1 Budget 2023	34
8.2 Årets resultat	34
8.3 Nettokostnadsutveckling	36
8.4 Ekonomiskt läge verksamhet och utförare i egen regi.....	42
8.5 Investeringar	54

1 Sammanfattning

Kvalitet

Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen varit med och bidragit till utveckling av Region Gotlands verksamheter och till den gotländska samhällsutvecklingen genom sina insatser och samverkan med andra nämnder och myndigheter. Förvaltningens kärnverksamhet är ett viktigt bidrag för regionens måluppfyllelse detta gäller både samhällsperspektivet och verksamhetsperspektivet.

Att säkra välfärden även i framtiden är ett viktigt uppdrag. Det finns behov av en regional samordning för att ta beredskapsplaneringen till nästa nivå, och göra regionen bättre rustad inför nästa oförutsedda händelse.

Inom kvalitetsområdet har förvaltningen fortsatt att leverera tjänster och service med god kvalitet. Arbetet beskrivs utifrån Region Gotlands kvalitetskultur med fokus på att skapa värde för kunder och intressenter. Det har förvaltningen gjort genom samverka för en ökad skolnärvaro och ökat delaktighet genom brukarråd, brukarundersökningar och Signs of Safety. Förvaltningens insatser har utvecklats i samverkan och projektet "Förälder i nytt land" prisades på Förnyelsedagen. Det finns flera aktiva kvalitetsråd på avdelnings- och enhetsnivå där medarbetare tar en aktiv roll.

Att motverka våld är ett prioriterat område och merparten av förvaltningens medarbetare har genomfört en webutbildning kring våld. Myndighetsavdelningen jobbar aktivt med att "Våga fråga om våld", vilket innebär att handläggarna lyfter frågan under samtal med brukare. Detta görs i samarbete med Linköpings universitet och bidrar till utvecklingen inom området.

Medarbetare

Socialförvaltningen har bidragit positivt till Region Gotlands utveckling under perioden 2020-2023. Förvaltningen har visat en stark utveckling i medarbetarundersökningen och har skapat tryggare anställningar för anställda genom högre andel heltidsanställda och tillsvidareanställda medarbetare. Övertiden har ökat under perioden medan mertiden minskat i linje med fler heltidsanställda.

Förvaltningens verksamheter har verkligen satts på prov under perioden med en pandemi, nya arbetstidsbestämmelser och stora satsningar på kompetensutveckling. Samtidigt har konkurrensen på arbetsmarknaden hårdnat och värre lär det bli. Inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har förvaltningen genomfört en särskild hälsosatsning med schemalagd friskvårdstimme och höjd friskvårdsersättning mot bakgrund av att en stor andel av medarbetarna inom dessa avdelningar inte uppnår de nationellt satta rekommendationerna för fysisk aktivitet. I kölvattnet av pandemin har förvaltningen också implementerat aktiv sjukskrivning. Andelen korttidssjukfrånvaro har minskat men det finns mer kvar att göra.

Under perioden har underskötersketiteln blivit till en skyddad yrkestitel och särskilda lönesatsningar har gjorts på denna yrkesgrupp tillsammans med ett flertal andra grupper. Lönespridningen hämmas av höjda ingångslöner men förvaltningen fortsätter satsa på de medarbetare som har rätt kompetens och bäst prestationer.

Förvaltningen har också ingått ett flertal samarbeten för att arbeta bredare med sin rekrytering, både interna samarbeten och externa.

Ekonomi

Socialförvaltningen redovisar ett överskott mot budget på 5,6 mnkr för 2023. Stora tillskott av statsbidrag har stärkt ekonomin och förvaltningen har kunnat satsa mycket på kompetensutveckling. Inflationen med stora allmänna kostnadsökningar påverkar självklart förvaltningen och kostnadsökningen täcks inte av tillförda medel. Till exempel har kostnaderna för personal ökat med 9 procent och förbrukningsmaterial med 17 procent.

Det har varit fokus på behov kontra bemanning och under året har socialförvaltningen gått igenom en stor omställning i och med nya regler för dygns- och veckovilan. Detta har lett till förändrade scheman vilket orsakat ökade kostnader då flexibiliteten minskat och fler timanställda behövt användas. För stor del av de anställda inom förvaltningen landade löneavtalet i en ökning på över fyra procent samtidigt som personalomkostnadspåslägget ökade, detta gav en stor ökning av personalkostnaderna. Kostnaderna för sjuklöner har dock minskat i takt med att sjuktalen sjunkit, vilket är mycket positivt.

Kostnaderna för köp av verksamhet har också ökat vilket beror på en relativt stor prisjustering av omsorgsprisindex samt full beläggning på särskilt boende. Samtidigt minskade antalet hemtjänsttimmar i privat regi. Kostnaderna för externa placeringar inom LSS-verksamheten har ökat ytterligare och för LSS-verksamheten redovisas ännu större underskott mot budget än tidigare år. Inom individ- och familjeomsorgen ökade kostnaderna då nationella ersättningsnivåer höjts och det blivit dyrare placeringar, främst inom skadligt bruk och beroende. Det är dock positivt att kostnaderna för försörjningsstödet fortsätter att minska. Bristen på sjuksköterskor och socionomer har gjort att verksamheterna behövt använda mer hyrpersonal.

Den samlade bedömningen är att förvaltningen har god ekonomisk kontroll men att det finns enheter där ekonomistyrningen behöver utvecklas och förbättras. För att klara balans mellan resurser och behov måste förvaltningen arbeta vidare med fokus på bemanning, sänkta sjuktal samt styrning och ledning.

2 Händelser av väsentlig betydelse

Socialförvaltningens verksamheter är stabila och väl fungerande tack vare kompetenta medarbetare och chefer. Samtidigt påverkas förvaltningen av förändringar i samhället. Det blir tydligt vid en tillbakablick på 2023. Organisationen hanterar förändringarna på ett proaktivt sätt genom samordning, utveckling och nytänkande. En del av förändringsarbetet har kunnat genomföras tack vare statsbidrag. Några av förändringarna som påverkat och som förvaltningen och socialnämnden agerat efter:

- Demografin förändras så att andelen äldre, och äldre över 80 år, växer. Detta märktes bland annat genom brist på platser inom särskilt boende. I början av 2024 tas spådrag för ett nytt särskilt boende i Klintehamn och det planeras för fler.
- Demografin gör att andelen gotlänningar i yrkesverksam ålder, i förhållande till andelen äldre, krymper. Det märks i kompetensutmaningen som hanteras på en rad olika sätt.
- Under året har kommuner i landet brottats med gängkriminalitet. Gotland har haft fokus på att stärka samverkansstrukturer för att jobba med ungdomar med normbrytande beteende.

- Den digitala utvecklingen och därmed välfärdsteknik har blivit ett allt viktigare inslag för att få resurserna att räcka till och för att höja livskvaliteten för den enskilde. Läkemedelsautomater breddinfördes inom hemtjänsten och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.
- Förvaltningen har fått förhålla sig till den lågkonjunktur som råder och planerar ekonomin utifrån den. Ännu har dock individ- och familjeomsorgen inte sett att försörjningsstödet ökar.

Andra väsentliga händelser

Kompetensförsörjningen

Det är en fortsatt utmaning att rekrytera medarbetare inom flera områden i socialförvaltningen, bland annat sjuksköterskor, undersköterskor, stödpedagoger, socionomer, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Förvaltningen arbetar på bred front för att rekrytera och behålla personal.

Sommaren var skör när det gäller bemanningen inom främst äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Tack vare att medarbetare var flexibla och kunde gå in i andra arbetsgrupper löste sig de problematiska dagarna på ett bra sätt. En sommarbonus infördes för att lyckas rekrytera vikarier. Sommarbonusen kommer att erbjudas även sommaren 2024.

Utbildningssatsningar

En rad satsningar på utbildning och fortbildning gjordes. Några exempel är yrkesresan inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgslyftet, specialistkunskaper om demens på olika nivåer och basår för sjuksköterskor. Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning utbildas i bland annat metoderna salutogent förhållningssätt och individens behov i centrum, IBIC.

Särskild hälsosatsning

Drygt tusen medarbetare var med i den särskilda hälsosatsningen som genomfördes under 2023. Medarbetare inom avdelningarna hemtjänst, omsorgen om personer med funktionsnedsättning och särskilt boende fick med hjälp av statsbidrag erbjudande om friskvårdsbidrag på 5 000 kronor och en schemalagd friskvårdstimme. Nu ska satsningen utvärderas och studeras av forskare och blir viktig input när Region Gotland under 2024 ser över friskvårdsförmånerna.

Förändring kring dygnsvila

Förändring i kollektivavtalet innebar från 1 oktober nya förhållningsregler kring schemaläggning utifrån bland annat dygnsvila. Det är paragraf 13 i AB, allmänna bestämmelser, som förändrats. Utvärdering av scheman kommer ske under våren 2024 för att förändra och förbättra.

Aktiv sjukskrivning

Socialförvaltningen har i vissa arbetsgrupper börjat arbeta enligt modellen Aktiv sjukskrivning. Aktiv sjukskrivning är ett arbetssätt som innebär att arbetsgivaren har en mer aktiv roll under en medarbetares sjukfrånvaro och arbetar mer förebyggande.

Ung omsorg

Drygt 60 ungdomar har arbetat på särskilda boenden i Visby i ett samarbete med Ung omsorg. Genom Ung omsorg hoppas förvaltningen engagera och intressera ungdomar för

äldreomsorgen och samtidigt ge äldre på särskilda boenden möjlighet till trevliga möten med unga. Under våren 2024 ska samarbetet utvärderas.

Nyckelpersoner i arbetet mot våld i nära relation

Alla enheter i socialförvaltningen har under året utsett nyckelpersoner kring arbetet mot våld i nära relation. Även privata utförare har utsett nyckelpersoner.

Insatser för personer med skadligt bruk

För att möta behovet av insatser till personer med beroende och skadligt bruk har individ- och familjeomsorgen tillsammans med psykiatrin inrättat fyra nya tjänster. Tjänsterna inom individ- och familjeomsorgen syftar till psykosocialt stöd och tjänsten inom psykiatrin syftar till att möjliggöra diagnosättning för målgruppen. Tjänsterna finansieras med stimulansmedel.

Stöd till egen försörjning

Samverkan mellan individ- och familjeomsorgen och avdelningen för arbetsmarknad och etablering har under året utvecklats för att på ett ännu bättre sätt stödja människor till egen försörjning.

Dagverksamhet för hemlösa

Under våren öppnade dagverksamheten Ansgar, ett samarbete mellan socialförvaltningen, Visby domkyrkoförsamling och Visby stadsmission. Ansgar har lokaler i Birkagården i Visby. Dagverksamheten erbjuder socialt umgänge, aktiviteter och möjligheter till råd och stöd och kommer att utvärderas under 2024.

Utskrivningsprocessen

Hemsjukvården, myndighetsavdelningen, hemtjänsten samt hälso- och sjukvården har fortsatt arbeta med att förbättra utskrivningsprocessen från lasarettet. Man har ännu inte nått i mål med att öka antalet SIP (samordnad individuell plan) och inte heller med en kommunikationsplattform.

Hemgångsbeslut

I projektet Trygg omsorg i hemmet har myndighetsavdelningen prövat en mer flexibel insats i hemmet efter att en brukare varit inlagd på lasarettet. Efter att projektet avslutats är hemgångsbeslut nu är en permanent insats.

Plats på särskilt boende

Den så kallade prioriteringsordningen för inflyttning till särskilt boende togs bort 2023. Platser fördelas nu oavsett driftsform.

Särskilt boende i Klintehamn

Under hösten blev upphandlingen om vem som ska bygga det särskilda boendet i Klintehamn klar. Det blir entreprenören Wisab AB som påbörjar bygget i början av 2024.

Demensteam

Utvecklingen av ett demensteam i socialförvaltningen pågår där en arbetsterapeut från hemsjukvården är teamledare.

Språkombud

Drygt tio medarbetare inom socialförvaltningen har utbildats till språkombud. Målet med språkombud är medarbetare med uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling.

Bostäder med särskild service

Efterfrågan på bostäder med särskild service till personer med funktionsnedsättning har varit fortsatt stor. I början av året togs spadtag för ett nytt gruppboende på Terra Nova i Visby. Även två privata företag har byggt bostäder med särskild service.

Uppmärksammat återbruk inom daglig verksamhet

Flera dagliga verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning arbetar med återbruk av olika slag. Både deltagare och handledare deltog på just detta tema i ett av Region Gotlands seminarier under Almedalsveckan.

Fotodagbok och planeringsstöd

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning kunde under året erbjuda brukare både digital fotodagbok och digitalt planeringsstöd för att underlätta i vardagen.

Nytt nyckelsystem i hemtjänsten

Ett nytt nyckelsystem inom hemtjänsten är infört, vilket medfört en förbättrad arbetsmiljö för medarbetarna då det gamla systemet drogs med en rad problem.

Fast omsorgskontakt i hemtjänsten

Brukare har fått en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Detta är lagkrav som nu har verkställts.

Fasta kontakter och patientkontrakt

Hemsjukvården har bidragit i framtagande av riktlinje för fasta kontakter och patientkontrakt. Riktlinjen förväntas bli klar under början av 2024 och skall då implementeras i både socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Prövat lådcyklar

Hemsjukvården har prövat att använda lådcyklar på uppdrag i Visby. Försöket kommer att fortsätta under våren 2024.

Fallförebyggande kampanj och utdelning av broddar

Under årets fallförebyggande kampanj "Trill int ikull" delades, tack vare statsbidrag, broddar ut till personer 65 år och äldre. Nästan 2000 personer har nåtts av information och fått gratis broddar.

Kampanj för anhörigstödet

I samband med nationella anhörigdagen bjöds medarbetare, anhöriga och allmänhet in till en inspirerande föreläsning av läkaren och författaren Anders Hansen. Många kom till Ica Maxi Arena och socialförvaltningens olika stödverksamheter för anhöriga visade upp sig.

Förälder i nytt land

Föräldrakurser på olika språk för nyanlända och utrikesfödda gick från att vara ett projekt till att bli ordinarie verksamhet. Tidiga insatser har visat sig ge effekter både för hur föräldrar och barn integreras i det svenska samhället.

Forskning

Förvaltningen har vid flera tillfällen under året lyft forskningens plats inom socialtjänsten. En sida på intranätet har skapats för att knyta samman de verksamheter som deltar eller är intresserade av forskningsprojekt.

Nypremiär för socialförvaltningens podcast

Förvaltningens podcast I verkligheten återupptogs under 2023. De tre avsnitten under året handlade om efterlevandelots, mobila teamet inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och om hur det är att ha växelvård. De totalt 16 avsnitten av podden har sedan **start haft mer än 22 000 lyssningar.**

Pris för inkluderande arbetsplats

Finsam Gotland uppmärksammar varje år inkluderande arbetsplatser och insatser som betyder mycket för enskilda och utsatta grupper. Priset gick i år bland annat till Roma äldreboende.

3 Förväntad utveckling

Region Gotlands ekonomiska läge, ökade kostnader och ett minskat inflöde av medel från statsbidrag kommer att påverka verksamheterna på olika sätt under 2024.

Kompetensutmaningen består. Socialförvaltningen kommer också att få fler verksamheter framöver. Exempel på sådana är personlig assistans i Region Gotlands regi och ett nytt gruppboende på Terra Nova. Med det ökar behovet av fler medarbetare.

Problematik som handlar om normbrytande beteende och kriminalitet bland barn/unga kommer att vara i fortsatt fokus. Samverkan kommer att vara en viktig nyckel för att hjälpa individer.

Förslagen i samsjuklighetsutredningen förväntas träda i kraft. Detta kommer att medföra en utveckling av socialtjänstens ansvar kring boende och sysselsättning. Vidare förväntas viss verksamhetsövergång till hälso- och sjukvården.

Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras. Detta kommer påverka förvaltningen på många olika sätt. Enligt förslaget ska den nya lagen vara mer förebyggande och kunskapsbaserad.

Bristen på bostäder för utsatta grupper behöver fortsatt prioriteras då individer riskerar att bli kvar i socialtjänstens insatser då boendelösningar saknas.

Behovet av särskilda boenden för äldre kommer fortsätta att vara en utmaning. Utvecklingen är förväntad men oroar då förvaltningen inte har platser att tillgå i samma takt som behov uppstår.

Den demografiska utvecklingen tillsammans med God och nära vård kommer att leda till att fler vårdas i hemmet. Detta syns dock ännu inte i behovet av exempelvis hemsjukvård. Inriktningen går mot mer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet.

Brukare inom hemtjänsten, som kommer hem efter vistelse på lasarettet, har större och mer komplicerade hjälpbehov vilket kräver mer av personalen.

Externa samverkansparter som Samhall och Veteranpoolen är viktiga för att Region Gotlands hemtjänst ska klara sitt uppdrag.

Utifrån att handläggare inom myndighetsavdelningen nu frågar om våld i nära relation i samtliga brukarmöten, kan det leda till att fler brukare upptäcks och får insikt i sin situation.

Tillskapandet av nya gruppboendestäder på Gotland innebär att de brukare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning som väntar på boende kommer kunna erbjudas plats.

Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning märks förändringar i större omvårdnadsbehov och brukare med utmanande beteende. Detta ställer krav på fördjupad kompetens.

Andelen hushåll som uppbär försörjningsstöd ökade inte under hösten 2023 som förväntat. Effekterna av det ekonomiska läget och arbetslösheten är osäkra inför 2024.

Förvaltningen arbetar med att sträcka ut handen till ideell sektor än mer. Det kan till exempel handla om att samverka när det gäller att erbjuda seniorer utbud för att främja hälsa och förebygga ofrivillig ensamhet.

4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet

Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen varit med och bidragit till den gotländska samhällsutvecklingen genom sina insatser och samverkan med andra nämnder och myndigheter. Det är svårt att mäta hur förvaltningen har påverkat regionens måluppfyllelse inom samhällsperspektivet utifrån att målen är visionära och det inte finns indikatorer som är resultat av vårt kärnuppdrag.

Det är dock tydligt att förvaltningens kärnverksamhet är ett viktigt bidrag för regionens måluppfyllelse och att vi genom strukturerat arbete och samverkan gjort förflyttningar i rätt riktning.

Förvaltningen har under perioden tagit fram planer för, deltar i och driver arbeten med:

- att ge gotländska ungdomar rätt förutsättningar att fullfölja gymnasiet genom att ge stöd och hjälp till ungdomar som är i behov av det. Arbetet sker i samarbete mellan socialförvaltningen (SOF), hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen (UAF).
- införandet av barnkonventionen som lag.
- en god hälsa för alla medborgare och en vardag fri från våld, där individen kan utvecklas.
- att erbjuda insatser med god kvalitet och hög patientsäkerhet, och att utveckla vården och omsorgen i linje med målbilden för hälsa genom hela livet.
- ett aktivt arbete med planer och rutiner för kris- och katastrofberedskap bidrar förvaltningen till att trygga och säkerställa invånarnas behov även vid särskilda händelser.
- att fortsatt arbeta med miljöfrågor genom att bidrar till minskad användning av engångsartiklar, hållbara transporter och miljömedvetna val i vardagen.
- att fortsätta arbeta för att använda digitaliseringens möjligheter, och påverka till minskat resande och minskade koldioxidutsläpp.
- att genom erbjuda icke biståndsbedömda insatser ge medborgare en möjlighet att lätt kunna få råd och stöd vid behov på ett enkelt sätt och i utredningar inkluderas att fråga om hälsa och fysisk aktivitet.

Förvaltningen bedömer att den under perioden 2020-2023 bidragit till måluppfyllelse inom samhällsperspektivet.

4.1 Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla

människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Mål	Bedömning
01. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande	Delvis uppfyllt
<p>Senaste kommentar (2023-12-31):</p> <p>Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen bidragit till att utveckla och förbättra situationen för barn och unga genom bland annat arbete med barnkonventionen som lag, upptäcka och förebygga våld i nära relationer och samverkan för att främja skolnärvaron. Förvaltningen fortsätter att vara en aktivt samverkanspart.</p> <p>I samband med att barnkonventionen blev lag i Sverige har socialförvaltningen infört barnombud och har en samordnare på förvaltningsnivå som håller ihop och driver på arbetet i alla avdelningar.</p> <p>Genom att bygga upp arbete kring våld utifrån statsbidrag och sedan permanenta det sammanhållande arbetet i ram har förvaltningen ett samlat och ökat fokus på våld i nära relationer och framdrift sker och följs upp genom plan och aktiviteter. Utöver att permanenta en samordningsfunktion har förvaltningen även kunnat stärka både utredning och utförande genom en utökad budgetram.</p> <p>Förvaltningen arbetar aktivt för bidra till goda förutsättningar för att fullfölja gymnasiet och främja skolnärvaro genom samverkan med UAF och HSF, exempelvis FOSSAM.</p>	
02. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor	Delvis uppfyllt
<p>Senaste kommentar (2023-12-31):</p> <p>Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen bidragit till att ge likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Inom hela förvaltningen pågår arbete med Hälsa genom hela livet, dels genom information och dels genom aktiviteter som rör oss mot målbilden. Förvaltningen har ett stort fokus på hälsofrämjande aktiviteter för både brukare och medarbetare i syftet att ge alla förutsättningar för en jämlik hälsa.</p> <p>Under 2023 har ett särskilt fokus satts på att öka kunskap om och skapa rutiner gällande barn med sexuellt avvikande beteende.</p> <p>Det sammanhållna arbetet kring barnkonventionen och våld i nära relationer bidrar till att alla barn har goda uppväxtvillkor och att barnperspektivet stärkts.</p>	
03. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar	Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2023-12-31):

Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen haft ett stort fokus på hantering av oförutsedda händelser och det finns en ökad medvetenhet inom alla avdelningar. Det är ett pågående arbete att kontinuerlig uppdatera rutiner och vägledande dokument kring oförutsedda händelser. Förvaltningen har genomfört övningar på ledningsnivå. Genom pandemin och kriget i Ukraina har verksamheter prövats gällande resurser och tillgång till resurser och utifrån detta har planer och dokument tagits fram och uppdaterats.

Det finns ett behov av regionala samordning för att ta beredskapsplaneringen till nästa nivå och för att göra regionen bättre rustad för nästa oförutsedda händelse.

4.2 Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt.

Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningsmängd.

Mål	Bedömning
04. Ökad befolkning i arbetsför ålder	Ej utvärderad
<p>Senaste kommentar (2021-12-31): Förvaltningen bidrar till måloppfyllelse genom att flera avdelningar arbetar aktivt för att förlänga arbetslivet genom att erbjuda visstids- och timanställningar till pensionärer. Samt att genom APT och i ledningsgrupper lyfta vikten av att vara en god ambassadör för Gotland för att locka hit fler personer i arbetsför ålder.</p>	
05. Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland	Ej utvärderad
<p>Senaste kommentar (2021-12-31): Förvaltning bidrar till måloppfyllelse genom branschråd för särskilda boende, hemtjänst och omsorg om funktionshindrade förs en återkommande dialog med förvaltningens privata utförare. Dialogen har under året varit fokuserad på Covid-19 och vaccination för att säkra informationsflödet och insatserna för alla våra brukare och patienter. Branschråden syftar till att dela information och dela med sig av goda exempel och bidra till verksamhetsutveckling.</p>	
06. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön	Ej utvärderad
<p>Senaste kommentar (2021-12-31): Förvaltningen bidrar till måloppfyllelse genom en aktiv och långsiktig planering av boende för förvaltningens målgrupper. En processkarta är framtagen som beskriver processen från att behov uppstår av ett särskilt boende (säbo eller gruppboende) till det att byggnad finns klar för inflytt.</p>	
<h3>4.3 Ekologisk hållbarhet</h3> <p>Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.</p>	
Mål	Bedömning
07. Gotlands klimatavtryck minskar	Delvis uppfyllt
<p>Senaste kommentar (2023-12-31): Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen arbetat enligt handlingsplanen för miljöarbete. Pandemin tvingade oss till hemarbete något som nu gjort det möjligt att delta på möten och utbildningar på distans. Färre reser till och från jobbet i och med mer hemarbete. Fler deltar i utbildningar mm via webb istället för att resa både lokalt och nationellt. Mindre utskrifter i och med mer hemarbete samt nya rutiner för ersättningskanning och i förlängningen ett e-arkiv vilket minskat förbrukningen av papper väsentligt. Förvaltningens användning av plast och engångsartiklar kan påverkas och ge större effekt genom ett stärkare miljöfokus i upphandlingarna.</p>	
08. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad	Ej utvärderad
<p>Senaste kommentar (2022-08-31): Frågan lyfts i alla de byggnadsprojekt som socialförvaltningen genomför tillsammans med Teknikförvaltningen. I båda de senaste nybyggnadsprojekten avseende nytt korttidsboende samt ny gruppboende kommer en dagvattentank att installeras för att kunna bevattna grönområdet/trädgården. På detta sätt kan socialförvaltningen till viss del bidra till måloppfyllelse.</p>	
09. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen	Ej utvärderad

Senaste kommentar (2022-08-31):

Frågan lyfts i alla de byggnadsprojekt som socialförvaltningen genomför tillsammans med Teknikförvaltningen. I båda de senaste nybyggnadsprojekten avseende nytt korttidsboende samt ny gruppboende kommer en dagvattentank att installeras för att kunna bevattna grönområdet/trädgården. På detta sätt kan socialförvaltningen till viss del bidra till måluppfyllelse.

5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet

Under perioden 2020-2023 har socialförvaltningen varit med och bidragit till utveckling av Region Gotlands verksamheter. Förvaltningen deltar aktivt i regionens nätverk och forum och bidrar till samverkan inom både HR och kvalitetsområdet.

Inom kvalitetsområdet har förvaltningen har ej gjort några stora förflyttningar enligt de valda indikatorer. Verksamheterna uppnår, trots en negativ utveckling, resultat som ligger i linje med eller bättre än övriga riket. Indikatorn gällande gruppboende enligt LSS visar en positiv utveckling, men ligger fortfarande under riket.

För socialförvaltningen innebär hög kvalitet att vi följer och utvecklar socialnämndens ledningssystem för kvalitet. Att varje aktör inom nämndens ansvarsområde ser sin roll i kvalitetsarbetet och att detta säkras genom tydliga uppdrag och uppföljning av verksamheten och den vård och omsorg som ges den enskilde. För att erbjuda tjänster av hög kvalitet behövs ett pågående förbättringsarbete, en öppenhet för nya möjligheter och en stor vilja att förändra.

Förvaltningen har deltagit i och driver arbeten med:

- fortsätta att utveckla våra digitala tjänster, tillsammans med våra brukare och användare, så vi blir mer tillgängliga för medborgarna genom utvecklandet av ett flertal digitala tjänster och informationsvägar i syfte att underlätta kontakten med och informationen till medborgarna, andra aktörer och samverkanspartners.
- utveckla och förfinna brukar- och patient delaktighet i förändringsarbeten inom ramen för Hälsa genom hela livet.
- genom arbetsplatsträffar ges alla medarbetare möjlighet till delaktighet och påverkan.
- ett aktivt kompetensförsörjningsarbete på flera områden. Exempelvis rätt använd kompetens, satsningar på kompetensutveckling och satsningar på att sänka sjuktalen.

Inom medarbetareområdet har åtta av tolv indikatorer som mäter förflyttningen utvecklats positivt under perioden, en har haft en oförändrad utveckling och tre indikatorer uppvisar en negativ utveckling. Den positiva utveckling kan främst skönjas inom mål 13 och 14, vilket till viss del kan härledas till de stora utvecklingssatsningar som gjorts inom målområdena, trots pandemin. Aktiviteterna inom mål 15 har i högre grad varit direkt påverkade av pandemin och dess efterdyningar. Även förändringarna i viloreglerna har haft en direkt påverkan på mål 15 då de nya reglerna påverkat arbetstidsförläggningen i scheman och möjligheten till önskvärd återhämtning. Alla förändringar som minskar individens möjlighet att påverka sin egen arbetssituation upplevs som negativt för individen och arbetsmiljön. Förvaltningens kompetensutmaning grundar sig i svårigheten att få till en hållbar grundbemanning med rätt kompetens, vilket också ger en direkt påverkan på arbetsmiljön. Förvaltningen har etablerat ett flertal samarbeten med andra förvaltningar och externa samarbetspartners för att hitta nya vägar att trygga kompetensen inom förvaltningen och Region Gotland. Trots utmaningarna visar medarbetare och chefer ett

fortsatt högt engagemang och en hög motivation för sitt arbete. Det finns således en solid grund att stå på för fortsatt utveckling inom alla de tre målområdena.

Fortsatt fokus för kommande period är att:

- stärka chefers förutsättningar
- skapa en hållbar och följsam organisation
- sänka sjukfrånvaron och höja kompetensnivån där så behövs.

Förvaltningen bedömer att den under perioden 2020-2023 bidragit till måluppfyllelse inom verksamhetsperspektivet.

5.1 Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsesprång.

Mål	Bedömning
10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen	I hög grad uppfyllt

Senaste kommentar (2023-12-31):

Under perioden 2020-2023 har resultaten för brukarbedömningen av helhetssynen i hemtjänsten varit oförändrade. Resultaten ligger på en högnivå och visar att trots utmaningar med både ekonomi och personal att förvaltningen kunnat bidra till tjänster av god kvalitet för invånaren. Det finns ett aktivt utvecklande våra tjänster för att bli mer tillgängliga för medborgarna genom utvecklandet av ett flertal digitala tjänster och informationsvägar i syfte att underlätta kontakten med och informationen till medborgarna, andra aktörer och samverkanspartners.

Nyckeltal	Kön	2019	2020	2021	2022	2023	Jämfört riket 2023
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	Totalt	91	92		92	90	Resultatet är bättre än riket, men ej bland de 25% med bäst resultat
	Kvinnor	91	93		93	91	
	Män	92	91		92	89	

11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta	Delvis uppfyllt
--	-----------------

Senaste kommentar (2023-12-31):

Under perioden 2019-2023 visar indikatorerna att vi inte kunnat förbättra våra resultat. Resultaten är fortfarande i nivå med riket eller bättre. Förvaltningen bidrar till måluppfyllelse genom att ta till vara förbättrings och utvecklingsförslag samt hanteringen av avvikelser och synpunkter. Synpunkter följs och hanteras av berörda verksamhet. Medborgare har engagerats genom beredning av medborgarförslag, delaktighet i framtagande av nya tjänster, samt delaktighet i att sprida fallförebyggande information och broddar.

Nyckeltal	Kön	2019	2020	2021	2022	2023	Jämfört riket 2023
Brukarbedömning gruppboend LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga hemma, andel (%)	Totalt	71		75		76	Resultatet är under riket, men bättre än 25% med lägst resultat
	Kvinnor	63		62		71	
	Män	88		83		81	
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - bra bemötande, andel (%)	Totalt	74	76		73	70	Resultatet är bättre än riket, men ej bland de 25% med bäst resultat
	Kvinnor						
	Män						
Personalkontinuitet, antal personal som en	Totalt	12	12	11	14	14	Resultatet är bättre än

hemtjänsttagare med minst 2 besök dagligen möter under 14 dagar, medelvärde	Kvinnor	12	12	11	13	14	riket, och bland de 25% med bäst resultat
	Män	12	12	12	14	14	
Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - inflytande, andel (%)	Totalt	92	85	90	92	88	Resultatet är i nivå med riket (127 kommuner).
	Kvinnor	86	89	89	92	88	
	Män	93	88	92	92	86	

12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång

I hög grad uppfyllt

Senaste kommentar (2023-12-31):

Förvaltningen har under perioden 2020-2023 utvecklat effektivare processer och genom digitaliseringen en större flexibilitet i planerande och genomförandet. Förvaltningen har ett aktivt förbättringsarbete som varit synlig genom regionens förnyelsepris samt uppmärksammats nationell.

Arbete med att kartlägga processer fortgår. IFO är ett gott exempel på hur processer och rutiner kopplats samman för att ge en tydligare och, för medarbetaren, mer användbar bild verksamheten.

Under perioden har kvalitetsarbetet inom förvaltningen blivit mer inriktat på uppföljning vilket resulterat i att flera kvalitetsuppföljningar har varit levande över längre perioder. Ett mer uppföljande arbetssätt ökar följsamheten till planerade aktiviteter.

5.2 Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglad av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

Mål	Bedömning
13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur	Helt uppfyllt

Senaste kommentar (2023-12-31):

Måloppfyllelsen för mål 13 mäts genom förändring i medarbetarundersökningens teameffektivitetsindex, ledarskapsindex, engagemangsindex och hållbart medarbetarindex. För att målet ska anses vara uppfyllt ska resultatet ha ökat inom samtliga index, vilket också varit fallet under perioden 2020-2023. Vid jämförelse noteras att teameffektivitetsindex ökat från 69 till 71, ledarskapsindex från 73 till 75, engagemangsindex från 75 till 80 och hållbart medarbetarindex från 79 till 81. Målet anses **helt uppfyllt**.

Under perioden har förvaltningen arbetat för att stärka ledarskapet genom att bland annat utbilda chefer i förändringsledarskap och i ett tillitsbaserat ledarskap. Avdelningarna har också arbetat med chefers förutsättningar utifrån bland annat riktlinjen för chefsområden. Förändringar har gjorts för att få ett närmare ledarskap i vardagen genom bland annat införande av teamledare och fler enhetschefer och förste handläggare. Förvaltningen har arbetat för att öka delaktigheten i förändringsarbeten genom att stärka kommunikationen såväl före, under, och efter förändringar, som löpande i vardagen. Samtliga avdelningar har arbetat med att minska konflikter som påverkar arbetat negativt, vilket är en förutsättning för att kunna få en till en öppen kommunikation på arbetsplatsen. Avdelningarna har också arbetat aktivt med att lyfta förändringar på arbetsplatsträffar som ger möjlighet för medarbetare att på ett tidigt stadium involveras i förändringsarbetet. Arbete fortsätter med att skapa ramar inom respektive verksamhet som möjliggör för alla medarbetare att ta initiativ och visa engagemang i sitt dagliga arbete. Huvuddelen av förvaltningens enhetschefer har genomgått utbildning i tillitsfullt ledarskap och satsningen kommer fortsätta 2024. Ledarskapet ges ett högt betyg i medarbetarenkäten (75% 2023).

Indikator	Förväntad riktning	2020	2021	2022	2023	Jämförelse mellan 2020 och 2023	Måloppfyllelse mål
Teameffektivitetsindex	Ökning	69	68	70	71	Ökning	Helt uppfyllt
Ledarskapsindex	Ökning	73	73	76	75	Ökning	
Engagemangsindex	Ökning	75	75	76	80	Ökning	
Hållbart medarbetarindex	Ökning	79	79	80	81	Ökning	

14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete**I hög grad uppfyllt****Senaste kommentar (2023-12-31):**

Måluppfyllelsen för mål 14 mäts genom förändring i medarbetarundersökningens Net Promoter Score (eNPS), andel heltidsanställda av samtliga månadsavlönade, arbetad mertid hos månadsavlönade samt arbetad övertid hos månadsavlönade. För att målet ska anses vara uppfyllt ska resultatet ha ökat för eNPS och andelen heltidsanställda, medan arbetad mertid och övertid ska ha minskat. Under perioden 2020-2023 har eNPS ökat från -12 till -10, andelen heltidsanställda har ökat från 63 procent till 80 procent, arbetad mertid har minskat från 17 500 timmar till 15 700 timmar och arbetad övertid har ökat från 26 500 timmar till 32 200 timmar. Det innebär att tre av fyra indikatorer har påvisat en positiv förändring och målet anses därför vara **i hög grad uppfyllt**.

Under perioden har förvaltningen arbetat aktivt med alla delar i kompetensförsörjningsprocessen (attrahera, rekrytera, utveckla, behålla, avveckla) utifrån kompetensförsörjningsplanen som grund. Arbetet har inneburit att nya roller och befattningar tagits fram, nya rutiner för semesterförläggning och bemanning har införts, lönesatningar har gjorts på ett flertal svårrekryterade yrken, marknadsföringsaktiviteter har intensifierats för att bland annat rekrytera bredare, sysselsättningsgrader har höjts, medvetenheten kring kompetensutmaningen har stärkts och massiva kompetensutvecklingsinsatser har genomförts inom bland annat omvårdnad och omsorg. Därtill har förvaltningen arbetat för att stärka grundbemanningen inom omvårdnad och omsorg såväl som för att hitta nya rekryteringsvägar genom samarbeten med andra förvaltningar och externa samarbetspartners som till exempel Ung omsorg. Parallellt har hemtjänsten bland annat ingått samarbetsavtal med externa leverantörer som ett komplement för att trygga insatser till brukarna.

Under perioden har förvaltningens arbete med att attrahera fler till yrket samt öka anställningstryggheten och jämställdheten givit resultat. Medelåldern för tillsvidareanställda inom förvaltningen har sjunkit från 47,3 år till 46,6 år. Andelen tillsvidareanställda har stigit från 88 procent till 90 procent. Andelen män har ökat från 18,7 procent till 21,0 procent. Kvinnornas andel av männens lön har stigit från 104 procent (medianlön december 2020) till 108 procent (medianlön december 2023). Totalt sett har medianlönen inom förvaltningen stigit från 26 651 kronor (december 2020) till 29 200 kronor (december 2023). Den genomsnittliga sysselsättningsgraden har höjts för såväl kvinnor (2020: 92,5 procent, 2023: 95,0 procent) som för män (2020: 95,7 procent, 2023: 97,6 procent). Andelen arbetad tid i förhållande till avtalad tid har stigit från 82 procent (2020) till 90 procent (2023), vilket innebär att fler medarbetare utför mer arbetad tid i förhållande till sitt anställningsavtal och därigenom också har mindre med frånvaro.

Under våren har det varit fortsatt svårt att försörja äldreomsorgen med undersköterskor. Under sommaren har hysjskötterskor använts inom särskilda boenden. Behovet att rekrytera undersköterskor beror framförallt på den stora kompetensutvecklingssatsning som fortsätter inom äldreomsorgslyftet samt strävan att stärka grundbemanningen inom äldreomsorgen.

Indikator	Förväntad riktning	2020	2021	2022	2023	Jämförelse mellan 2020 och 2023	Måluppfyllelse mål
Net Promoter Score (NPS)	Ökning	-12	-11	-7	-10	Ökning	I hög grad uppfyllt
Heltidsanställda av samtliga månadsavlönade, andel (%) dec	Ökning	62,7%	70,5%	75,8%	80,2%	Ökning	
Arbetad mertid hos månadsavlönade (antal timmar) jan-nov	Minskning	17 502	15 280	16 937	15 674	Minskning	
Arbetad övertid hos månadsavlönade (antal timmar)jan-nov	Minskning	26 493	27 296	37 054	32 240	Ökning	

15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2023-12-31):

Måluppfyllelsen för mål 15 mäts genom förändring i medarbetarundersökningens index för organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA), andel chefer som skattar sin kompetens inom arbetsmiljöområdet som god, andel medarbetare som uppnår de nationellt satta rekommendationerna för fysisk aktivitet samt andel korttidssjukfrånvaro. Under perioden 2020-2023 har OSA minskat från 71 till 69, andelen chefer som skattar sin arbetsmiljökompetens som god minskat från 95% till 86%, andelen medarbetare som uppnår rekommendationerna för fysisk aktivitet varit oförändrat på 79% och andelen korttidssjukfrånvaro minskat från 60% till 56%. Summeringen visar att endast en indikator uppvisar positivt resultat medan två visar negativt och en oförändrat. Därför anses målet enbart vara **delvis uppfyllt**.

Under perioden har förvaltningens arbetsmiljöarbete utsatts för hårda prövningar av bland annat pandemin och införandet av nya viloregler. Mycket av det framåtsyftande arbetsmiljöarbetet tvingades till paus under pandemin våren 2020 till hösten 2022. Förvaltningen har därefter arbetat aktivt för att öka kunskapen kring återhämtning såväl som skapa möjligheter till återhämtning genom bland annat den särskilda hälsosatsning som riktades till medarbetare inom omvårdnad och omsorg med möjlighet till friskvårdstimme och ökat friskvårdsbidrag. Förvaltningen har också arbetat med aktiv sjukskrivning för att etablera en sjukskrivningsrutin som ger arbetsgivaren en aktiv roll i att tidigt fånga upp korttidsfrånvaron och påbörja rehabiliteringsinsatser eller anpassningar. Avdelningarna har fortsatt arbetet med att stärka en öppen samarbetskultur på arbetsplatsen och minska konflikter som påverkar arbetet negativt. Samtidigt har avdelningarna arbetat för att stärka upp bemanning till rätt nivå inom verksamheterna, men kompetensutmaningen hämmar ambitionen.

Årets medarbetarundersökning visar att var tredje chef upplever en orimlig stressnivå i sitt arbete, jämfört med var femte medarbetare.

Under perioden har särskilda satsningar gjorts för att förbättra chefers arbetsmiljö och förutsättningar. Flera arbetsledande funktioner har tillsatts eller utökats, utbildningar i förändringsledarskap, salutogent ledarskap, chefsroll i offentlig verksamhet samt tillitsfullt ledarskap har genomförts, chefsforum har skapats för att öka samhörigheten, enheter har delats upp eller skapats för att minska storleken på chefsområden, systemstöd har införts och rutiner har tagits fram för att underlätta hantering av olika typer av ärenden eller frågor och statsbidrag har tillförts för verksamhets- och organisationsutveckling. Trots insatserna visar resultatet i senaste medarbetarundersökningen att endast hälften av cheferna upplever att de har rätt förutsättningar för att göra ett bra arbete. Målet är att alla medarbetare och chefer ska ha en rimlig och hållbar arbetsbelastning över tid och rätt förutsättningar för att prestera bra. Arbetet med att utveckla en hållbar organisation kommer fortsätta framöver, särskilt med fokus på chefers förutsättningar.

I november hade det ackumulerade sjukalet minskat till 7,80 procent jämfört med 8,64 procent i november 2022. Det är fortfarande den korta sjukfrånvaron som skapar ryckigheten i verksamheterna och som ger svårigheter i bemanningen.

Indikator	Förväntad riktning	2020	2021	2022	2023	mellan 2020 och 2023	Måluppfyllelse mål
Organisatorisk och social arbetsmiljö index (OSA)	Ökning	71	70	71	69	Minskning	Delvis uppfyllt
Gotland som skattar sin kompetens inom arbetsmiljöområdet som god, andel (%)	Ökning	95%	87%	100%	86%	Minskning	
Medarbetare inom Region Gotland som uppnår de nationellt satta rekommendationerna för fysisk aktivitet, andel (%)	Ökning	79%	79%	78%	79%	samma resultat	
Korttidsjukfrånvaro, andel (%) jan-nov	Minskning	59,9%	58,4%	60,0%	56,0%	Minskning	

6 Kvalitetsberättelse

Att leverera tjänster och service med god kvalitet är en av utgångspunkterna i Region Gotlands verksamhetsidé. För att skapa en utvecklande och hållbar kvalitetskultur har Region Gotland tagit utgångspunkt i 6 delar som var för sig och tillsammans bidrar.

De olika delarna i modellen är följande; skapa värde för kunder och intressenter, engagera och motivera medarbetare, leda för hållbarhet, utveckla värdeskapande processer, basera beslut på fakta samt förbättra verksamheten och skapa innovationer.

Under 2023 har förvaltningen fortsatt utveckla verksamheten genom samverkan, delaktighet, engagemang, öppenhet och nytänkande.

Skapa värde för kunder och intressenter

Regionens långsiktiga framgång beror på förmågan att skapa värde tillsammans med kunder och intressenter. Kunderna ska tydligt informeras om verksamhetens tjänster och utbud, ska erbjudas att vara delaktiga och ges möjlighet att vara medskapare i utvecklingen.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) har under året varit en del i ett samverkansprojekt för att skapa lättillgängliga och tidiga insatser till barn, ungdomar och deras familjer. Detta i syfte att på sikt öka skolnärvaron. Projektet som heter FOSSAM har nu permanentats och under utvärderingen så gjordes en undersökning av föräldrars upplevelse att få samordnade insatser.

Inom IFO och enheten för familjehem har arbetat med resultatet av undersökningen och jobbat fram utvecklingsområden. Alla barn och deras familjehem har sedan fått ett brev där resultaten i undersökningen återkopplats. Vid uppföljningsmöten tar man sedan upp dessa ämnen för att under hösten kunna jobba vidare med det som framkommit vid samtalen.

Brukarundersökningar som genomfördes under hösten inom individ- och familjeomsorgen och inom funktionshinderområdet har hög svarsfrekvens. Resultaten har återkopplats till verksamheterna och ett arbete utifrån från resultaten har initierats eller är under planering.

Under 2023 har familje Frid haft extra fokus på personer som utövar våld i nära relation. Verksamheten har arbetat med information både internt och externt och kan konstatera att antalet våldsutövare som tagit emot stöd individuellt eller i grupp ökar.

Inom myndighetsavdelningen har arbetet med våld i nära relation resulterat i att fler brukare och anhöriga har fått frågor om våld i nära relation och därav även fått ökad möjlighet till stöd och hjälp i sin situation. I samband med arbetet har avdelningen med stöd av Linköpings universitet kunnat nyttja ett nylanserat screeninginstrument som är anpassat efter målgruppen äldre. Forskningsprojektet fortlöper hela 2023 med planerad utvärdering av resultatet i början av 2024. Från och med oktober 2023 är "Våga fråga" en naturlig del av utredningsprocessen till samtliga personer som avdelningens handläggare kommer i kontakt med.

Under hösten har förvaltningen ändrat namn på insatsen digital nattillsyn till trygghetskamera med syfte att skapa en bättre förståelse av vad insatsen bidrar till. I samband med namnbytet producerades en film för att uppmärksamma hur trygg och viktig insatsen upplevs, vilket brukare och hemtjänstpersonal gestaltade på ett fint sätt. Filmen har under hösten haft drygt 500 visningar på Youtube och nästan 15 000 visningar på Facebook. Antal personer med beslut om trygghetskamera har ökat med 40%, från 32 stycken i januari 2023 till 45 stycken i november 2023

I syftet att arbeta för sammanhållna insatser i ordinärt boende pågår samverkan mellan biståndshandläggare, hemtjänst, hemsjukvård och primärvården löpande. Alla aktörer är nu involverade på hela ön.

Årets införande av hemgångsbeslut har vid uppföljning visat indikationer som vittnar om en förhöjd kvalitet för brukare. Hemgångsbesluten tillskapades som en enklare form av biståndsbeslut för hemtjänst i samband med utskrivning från slutenvård eller heldygnsvård.

Hemsjukvården arbetar personcentrerat med grund i fast vårdkontakt, det vill sägas en utsedd medarbetare som ansvarar för patientens hälso- och sjukvårdsinsats och eller rehabilitering eller habiliteringsinsats.

Myndighetsavdelningens funktionshinderenhet har förbättrat och utvecklat en struktur för möte med brukare. Ett frågedokument har skapats som fångar upp alla delar av individens

behov. Detta har höjt kvaliteten på både mötena och utredningarna och i större utsträckning fångas helheten upp på en gång. Under året har Funktionshinderenheten även tagit fram lättläst information anpassat för målgruppen, både i text och i bilder. Materialet med lättläst information om LSS kommer öka möjligheten för medborgare att ta till sig information och leda till en kvalitetshöjning.

Inom avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning (OOF) arbetar med brukarmöten och husmöten samt redovisning av resultaten i brukarundersökningarna för att involvera kunder/brukare och intresseföreningar, och skapa och utveckla goda relationer.

Inom Daglig Verksamhet (DV) finns även möjlighet för medarbetare och kunder/brukare att planera och genomföra en yrkesmessa. Yrkesmässans syfte är att skapa inblick och marknadsföra Daglig Verksamhet för privata aktörer, företrädare, anhöriga och övriga intressenter.

Inom särskilda boenden involveras de boende genom exempelvis brukarråd och matråd. Genom dialog har det arrangerats promenader, sittgympa, musikevenemang, besök från veteranklubb för traktorer och motorcykelklubb, försäljning av blommor och plantering med mera.

Involvera motiverade medarbetare

Medarbetarengagemang bedöms vara en av de viktigaste förutsättningarna för en organisations förmåga att nå goda resultat. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö och en verksamhet som bygger på tillit. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling. Att kommunicera och skapa delaktighet är en viktig förutsättning för att skapa engagemang och motivation.

Flera avdelningar beskriver ett det finns aktiva kvalitetsråd på avdelnings- och enhetsnivå. Här engageras medarbetare och chefer för att driva det systematiska kvalitetsarbetet.

Familjestödsenheten är en del av det projekt som uppmärksammas och prisats på Förnyelsedagen, Förälder i nytt land. Projektet har skapats utifrån att medarbete identifierat utvecklingsbehov och sedan varit en viktig del i utformningen av nya arbetssätt.

IFO har utbildat egna utbildare och är nu självförsörjande när det gäller grundutbildning Signs of safety (SoS). SoS är det förhållningssätt som skall genomsyra hela avdelningens arbete.

Utifrån erfarenheterna och tankar från tidigare arbetsgivare är nu en hemsjukvårdspärm under framtagande för att tydliggöra för både patient/ anhöriga och hemtjänst att hemsjukvården är involverad samt för att lätt kunna hitta information om hemsjukvårdens insatser och kontaktytor.

Under hösten har en grupp hemtjänstmedarbetare på södra Gotland erbjudits en sjuksköterskeledd internutbildning i basal omvårdnad där bland annat moment som hygienrutiner, munhälsa, nutrition, risk för fall och trycksår ingått. Utbildningsatsningen har initierats av en distriktssköterska i team 2 och som erbjudit sig att skapa och testa en utbildning under hösten. Utbildningen har varit uppskattad och hemsjukvården har påbörjat arbetet med att bredda utbildningen.

Motiverade medarbetare tas in i projekt- och arbetsgrupper. Exempelvis är medarbetare från hemtjänst natt med på upphandling av trygghetskamera och medarbetare från särskilt boende och hemsjukvården varit med och ta fram ramarna för ett demensteam.

Leda för hållbarhet

Genom att regionens ledare är engagerade och utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att skapa social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Ledare tar tillvara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

Utbildning i tillitsbaserat ledarskap ingår i förvaltningens plan för året och den genomförs i stor omfattning. Exempelvis har enheten för familjehem och familjerätt haft en planeringsdag utifrån material från utbildningen.

Hållbarhet innebär aktiviteter för hållbart medarbetarskap, hållbar ekonomi, hållbart ledarskap och en hållbar miljö i det större perspektivet. Inom utförarverksamheten arbetas med att samtliga medarbetare genom rätt förutsättningar ska ta ansvaret att leda för hållbarhet exempelvis genom särskilda ansvarsområde. Medarbetarna uppmanas att komma med idéer och inspel till förbättringar som skapar värde och hållbarhet i verksamheten, hos kunder/brukare och medarbetare.

Ett exempel från OOF är inom vår dagliga verksamhet (DV) Återbruket. Här samarbetar vi och våra arbetstagare inom DV tillsammans med två återvinningscentraler på Gotland inom Tekniska förvaltningen samt Röda Korset och Fritidsbanken. Med enkla medel och smarta tankesätt har mängden avfall minskat och genom våra deltagares engagemang bidrar samarbetet till den sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarheten.

För brukar och patienter har digitala hjälpmedel så som läkemedelsautomater, Wellbee och Picture my life skapat större delaktighet och självständighet i sina liv.

Hemsjukvården arbetar med att följa prioriteringslistan och fördela resurserna efter denna för att i högre grad levererar en likvärdig vård över hela vårt område. Om något område får högre belastning och behöver prioritera hårdare fördelas resurser om från andra områden.

Utveckla värdeskapande processer

Regionens verksamheter ska ses som processer som skapar värde med kunder och intressenter. Processorientering stimulerar ett förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara och rättssäkra resultat.

En ny riktlinje finns för hantering av avvikelser och implementering pågår. Utbildning till enhetschefer har genomförts och utbildning till medarbetare sker genom APT.

IFO samverkar aktivt för att utveckla externa processer mellan socialtjänst, skola/förskola och hälso- och sjukvård (FOSSAM).

IFO anordnade en gemensam dag för socialtjänst, polis och åklagare har genomförts för att öka förståelse och utveckla processer kring ärenden inom ramen för Barnahus.

Arbetet pågår på flera nivåer där alla aktivt deltar för att stödja människor till egen försörjning utifrån den arbetsmarknadsutredning regionstyrelseförvaltningen (RSF) genomförde 2022.

Arbete pågår inom IFO, myndighetsavdelning och OOF för att förbättra processer och identifiera gemensamma utvecklingsområden mellan myndighetsutövning och utförarverksamhet.

Under året har in- och utskrivningskriterierna uppdaterats och implementerats i hela hemsjukvården. Vidare har en rutin för planeringsmöte i hemmet tagits fram och implementerats där hela teamet deltar. Hemsjukvården har även arbetat med att återuppta regelbundna avstämningsmöten med hemtjänsten och vårdcentralerna.

Borådet inom myndighetsavdelningen har med stöd av verksamhetsutvecklare startat ett nätverk med boendesamordnare i andra kommuner. Avdelningen arbetar strukturerat kring alla processer gällande fördelning av bostäder med syfte att optimera processerna. Det gäller tex vid in- och utflyttning, flödet runt korttidsplatser samt matchning utifrån brukares behov och verksamhetens förutsättningar. Avdelningen har en representant som deltar i vräkningsförebyggande arbete tillsammans med Gotlandshem och försörjningsstöd för att i ett tidigt skede kunna erbjuda insatser och förhindra en situation som annars skulle lett till vräkning från bostaden.

Inom avdelningen för särskilt boende arbetar för att samtliga processer i verksamheten ska kunna analyseras genom att mäta om de skapar värd. Syftet är att kunna besvara frågorna ”gör vi rätt saker” och ”gör vi dem effektivt”. Genom att beskriva verksamheten med hjälp av processkartor kan man på ett lättförståeligt sätt förklara hur verksamhetens olika delar är relaterade till varandra och hur de samverkar för att skapa värde. Den gemensamma bilden av är en förutsättning för att effektivt kunna driva och utveckla verksamheten.

Basera beslut på fakta

Att basera beslut på fakta är grunden för all kvalitetsutveckling. När ett problem uppstår, utreds grundorsaken innan beslut tas om en lösning. Samlad information och mätresultat ligger som grund när verksamheten utvecklas.

Beslut och insatser ska bygga på bästa tillgängliga kunskap; kundens kunskap, professionens kunskap, verksamhetens resultat, aktuella forskningsresultat samt jämförelser med liknande verksamheter internt, nationellt och internationellt

Förbättringsområden identifieras genom att vi följer upp resultat, avvikelser, synpunkter, kvalitetsgranskningar, mål- och styrdokument m.m. Identifierade förbättringsområden arbetas sen systematiskt vidare med, bland annat genom att följa upp och kontinuerligt revidera aktivitetsplaner kopplat till området.

Ett exempel på detta är användandet av planeringsverktyg, där hemtjänsten nu planerar efter den faktiska tiden besök tar hos brukare.

Inom IFO har man identifierat en ökning av ärenden kring sexuellt avvikande beteende samt att föräldrar med kognitiv svikt är en ökande målgrupp. Utifrån detta har omfattande utbildningssatsningar genomförts samt en utveckling av samverkan för att utveckla insatser till föräldrar med kognitiv svikt.

IFO har varit delaktig i ett par granskningar under året, bland annat av inspektionen för vård och omsorg samt Region Gotlands revisorer. Fakta och rekommendationer som framkommit vid granskningarna har utgjort underlag för att utveckla verksamheterna.

Inom myndighetsavdelningen har en pilotgrupp startats upp med temat "Våga fråga om våld", vilket innebär att handläggarna lyfter frågan under samtal med brukare. I samband med detta kommer avdelningen med stöd av Linköpings universitet att nyttja ett nylanserat

screeninginstrument som är anpassat efter målgruppen äldre. Myndighetsavdelningen är först i Sverige med att använda detta instrument.

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

För att åstadkomma god kvalitet krävs att ledare skapar ett klimat som stimulerar kreativitet, innovationer och där goda idéer utvecklas och tas tillvara. Medarbetarnas kompetens och tillgång till ny kunskap samt kunder och intressenters behov och delaktighet är en förutsättning för verksamhetsutveckling.

Under året har familjestödsenheten tagit fram QR-koder som möjliggör att enkelt lämna synpunkter". Dessa finns lättillgängliga i väntrum och samtalsrum. QR-koderna har medfört att fler synpunkter inkommit vilket gett verksamheten större underlag för verksamhetsutveckling.

Familjehemsenheten har under året varit pilotenhet gällande införandet av säkert videomöte – Vidicue – en digital mötestjänst med tillräcklig säkerhetsklassning för att utbyta känslig information.

Förvaltningen och IFO går i spets i införandet av säker digital kommunikation (SDK), en digital infrastruktur som gör det möjligt att utbyta känslig information med andra myndigheter, regioner och kommuner.

Funktionshinderenheten har varit delaktig när SKR och Skatteverket haft utbildning och workshop gällande välfärdsbedrägerier. Detta har resulterat i en rutin för hur enheten arbetar mot väldfärdsbedrägerier kopplat till insatsen personlig assistans.

Inom OOF finns digitala coacher och digitaliseringsamordnare. Avdelningen har 45 digitala coacher ute i verksamheten som stöd till medarbetare för att underlätta arbetet inom det digitala området.

Breddinförandet av läkemedelsautomater är i full gång och hemsjukvården ser fram emot att kunna utforska fler möjligheter till digitalisering och förändrade arbetssätt när verksamhetsutvecklare nu utökas till 80 procents tjänstgöring.

Hemtjänsten har inlett samarbeten gällande städ och ledsagning för att stå stärkare i möte med kompetensförsörjningsutmaningen. Att ta in flera aktörer i hemtjänsten är en utmaning och kräver ett aktivt arbete för att kunna skapa hållbarhet för både brukare och aktörer.

Planeringsverktyget som används inom hemtjänsten kommer även provas inom andra utförarverksamheter. Målet är att ett digitalt verktyg ska bidra till en effektivare schema- och insatsplanering och en fortsatt utveckling av kvaliteten för brukare och medarbetare.

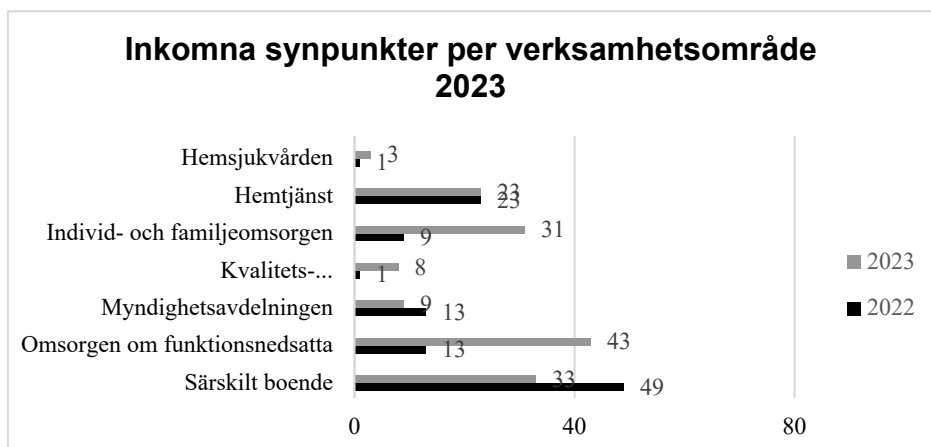
Inkomna synpunkter

Under 2023 har det inkommit 150 synpunkter som registrerats i förvaltningens ärendehanteringssystem. 71 procent av de inkomna synpunkterna avser klagomål, 20 procent avser beröm, 6 procent avser förbättringsförslag och 3 procent kategoriseras som övriga synpunkter. 100 personer av de som inkommit med synpunkter har lämnat kontaktuppgifter (i jämförelse år 2022: 89 personer) och 46 har valt att vara anonyma (i jämförelse år 2022: 20).

Tabellen visar antal synpunkter fördelat på kategori och jämförelse mellan år

	2023	2022	2021
Totalt antal synpunkter	150	109	86
Klagomål	107	96	64
Beröm	31	3	3
Förbättringsförslag	9	5	19
Övrigt	4	5	0

129 av de registrerade synpunkterna avser verksamheter i förvaltningens egen regi (i jämförelse år 2022: 63), 21 avser verksamheter som drivs i privat regi (i jämförelse 2022: 46). I tabellen nedan presenteras synpunkterna fördelade på verksamhetsområde, oavsett regiform.

Antalet inkomna synpunkter skiljer sig åt mellan de olika verksamhetsområdena. En övervägande del av de inkomna synpunkterna gäller verksamhetsområdet Omsorgen om funktionsnedsatta (43 stycken). Flertalet av dessa (16 stycken) är klagomål från anonyma synpunktslämnare.

Det registreras fler synpunkter som avser klagomål än synpunkter som avser beröm. Synpunkterna som avser beröm innehåller utlåtanden om att personalen gör ett bra jobb och har ett gott bemötande. Synpunkterna som avser klagomål innehåller till exempel beskrivningar av brister i bemötande, bemanning, omvårdnad samt bristande information från enheten/verksamheten. Synpunkter i kategorin övrigt har under året avsett synpunkter och frågor gällande individärenden och förvaltningens utdelning av broddar i samband med årets Trill int ikull-kampanj. Ett exempel på förbättringsförslag som inkommit till hemtjänsten i egen regi beskriver att Norra Gotlands hemtjänst på natten har för stort geografiskt område.

Samtliga klagomål har hanterats enligt Region Gotlands riktlinjer för synpunktshantering. Respektive avdelning och enhet/verksamhet ansvarar för utredning av inkommen synpunkt och återkoppling till synpunktslämnare. Analys och eventuella åtgärder sker främst inom den verksamhet/enheten som synpunkten är ställd till. Kvalitets- och utvecklingsavdelning följer förvaltningens synpunktshantering och säkerställer arbetsgången.

I bilaga 1 finns tre synpunkter som inkommit till förvaltningen under verksamhetsåret och information om hur de har hanterats/vilka åtgärder som vidtagits.

Analys och eventuella åtgärder

I jämförelse med föregående år har antalet inkomna synpunkter ökat totalt och främst inom kategorin beröm. Procentuellt har det inkommit färre klagomål under 2023 i jämförelse med 2022. Det är fler som valt att lämna in synpunkten anonymt i år i jämförelse med föregående år. En betydande del av de inkomna synpunkterna under året har gällt förvaltningens verksamheter i egen regi.

Det ökade antalet syns främst i synpunkter ställda till verksamhetsområdena Omsorgen om funktionsnedsatta (OOF) respektive Individ- och familjeomsorgen (IFO). Synpunkternas innehåll för respektive verksamhetsområde är till stor del lika. Inom OOF är flera av synpunkterna anonyma klagomål som avser arbetsmiljö. Avdelningen (egen regi) har under året påbörjat ett intensifierat arbete gällande arbetsmiljön för enhetschefer. Avdelningen har också förtydligat information till personal om de olika kommunikationsvägar som finns för att påtala synpunkter, klagomål, avvikelser i arbetsmiljö eller utförande av insatser. Inom IFO (egen regi) är flera av synpunkterna anonyma beröm ställda till specifik enhet (Familjestödsenheten). Enheten har under året arbetat riktat för att lämna information till medborgare/brukare om möjligheten att lämna synpunkter. Bland annat har de satt upp en affisch i väntrum och samtalsrum som visar en QR-kod till e-tjänsten ”Lämna dina synpunkter”.

Då synpunkterna är ställda till olika verksamheter och avser skilda ärenden är det svårt att dra övergripande slutsatser gällande eventuella samband i innehåll. Det är av största vikt att inkomna synpunkter hanteras och analyseras i den egna verksamheten för att synliggöra eventuella samband. Kvalitets- och utvecklingsavdelningen följer upp såväl enskilda verksamheter som insatser och hela verksamhetsområden, utifrån inkomna synpunkter. Samtliga registrerade synpunkter följs också upp i syfte att säkerställa att de tas tillvara av verksamheterna, att åtgärder vidtas vid behov samt att synpunktslämnare får återkoppling inom utsatt tid.

6.1 Kvalitetsresultat

Brukarupplevelser

Under 2023 har brukarundersökningar genomförts inom flera av socialförvaltningens insatsområden. Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? är Socialstyrelsens rikstäckande enkätundersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänsten och på äldreboende.

Socialförvaltningen har genomfört fyra av fem nationella brukarundersökningar som Sveriges kommuner och Regioner (SKR) samordnar. Inom funktionshinderområdet för utförare har brukarundersökning genomförts inom bostad med särskild service enligt LSS och SoL och boendestöd. Brukarundersökning inom funktionshinderområdet för myndighet har genomförts för första gången i syfte att undersöka hur vuxna brukare upplever kvaliteten i kontakten med myndighetsutövningen/biståndsbedömningen inom funktionshinderområdet.

Brukarundersökningen om myndighetskontakten inom IFO och områdena ekonomiskt bistånd, missbruk och beroende, barn och unga 13 år och äldre och vårdnadshavare till barn och unga 0-18 år har genomförts.

Under 2023 har SKR samordnat en brukarundersökning som pilotundersökning om öppna insatser inom den sociala barn- och ungdomsvården. Brukare som haft kontakt med en familjebehandlare/familjepedagog vid familjestödsenheten inom IFO har erbjudits att delta i brukarundersökningen.

Resultaten återkopplas till verksamheterna och redovisas på branschråd (hemtjänst, särskilt boende och utförare inom funktionshinderområdet) där både utförare i egen och privat regi möts. Sammanställning av brukarundersökningarna 2023 redovisas i bilaga 2.

Personalkontinuitetsmätning

En mätning av personalkontinuiteten har under gjorts inom hemtjänsten under hösten. Mätningen har gjorts inom samtliga hemtjänstutförare på Gotland. Mätningen genomförs under en 14-dagarsperiod under oktober månad. Mätningen görs hemma hos respektive brukare genom att personalen på en blankett noterar sin närvaro vid varje tillfälle.

Nedan följer resultatet som visar hur många individer man som brukare möter under en tvåveckorsperiod. Siffrorna går nedan att jämföra med både liknande kommuner och riket.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gotland	12 (Kvinnor 11, Män 12)	12 (Kvinnor 12, män 12)	12	11 (11 kvinnor, 12 män)	14 (13 kvinnor, 14 män)	14 (14 kvinnor, 14 män)
Alla kommuner (ovägt medel)	15	16	15	16	16	16

Gotlands resultat är samma som föregående år och ett fortsatt bra resultat i förhållande till alla kommuner (ovägt medel).

Vårdhygien

Frågor gällande vårdhygien inom socialförvaltningen hanteras av medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, i nära samarbete med hälso- och sjukvårdens Vårdhygien och Smittskydd. Sedan socialförvaltningen inte längre har en egen hygiensköterska anställd ansvarar hälso- och sjukvårdens Vårdhygien och Smittskydd för rutiner gällande både vårdhygien och smittskydd och målet är att de ska vara förvaltningsövergripande för både socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Vårdhygien ansvarar även för utbildning av hygienombuden och det görs i samarbete med MAS.

Inom socialförvaltningen ska samtliga medarbetare i vårdtagarnära arbete göra Socialstyrelsens webbutbildning i basala hygienrutiner 1 gång per år.

Enligt MAS-regel ska verksamheterna även göra en årlig vårdhygienisk egenkontroll som är framtagen av Svensk Förening för Vårdhygien (SFVH).

Följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler (BHK)

Följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler (BHK) ska mätas inom SOF 4 ggr/år, varav en mätning är nationell och tre regionala och görs 1 gång per kvartal. Mätningen utförs genom observationer alternativt via självskattning. Observationsmätning utförs av hygienombud genom iakttagelser av följsamhet till BHK av medarbetare vid vårdtagarnära arbete som omvårdnad, undersökning eller behandling. Om observation inte går att utföra (t.ex. vid ensamarbete) ersätter mätning via självskattning. Vid självskattning värderar enskild arbetstagar sin egen följsamhet till BHK vid vårdtagarnära arbete.

All registrering av mätvärden av basala hygienrutiner och klädregler (BHK) har hittills i SKR:s ppm-databas. Från och med 1 januari 2024 kommer dock databasen att läggas ner.

Resultat av följsamhetsmätning basala hygienrutiner och klädregler (BHK) inom SOF

I den nationella mätningen registreras enbart observationsmätning utförd av hygienombud. Mätning via självskattning inkluderas inte.

I den regionala mätningen registreras mätningar gjorda både via observation och självskattning. De verksamheter som inte kan utföra observation deltar inte i den nationella mätningen utan deltar i en regional mätning under samma tidsperiod.

Deltagarfrekvensen har varierat under årets mätningar, högst antal deltagande enheter har

Resultat PPM-BHK	2023	2023	2023
	v. 11-12	v. 11-12	v.37-41
	Nationell	Regional	Regional
Andel med korrekt följsamhet i samtliga 8 steg	40,1 %	51,5 %	47,6 %
Andel med korrekt följsamhet i samtliga 4 hygiensteg	48,3 %	58,0 %	56,3 %
Andel med korrekt följsamhet i samtliga 4 klädregler	75,6 %	84,0 %	82,0 %
Antal utförda observationer	242	169	544

det varit i mätningarna vecka 11-12 och vecka 37-41. Tabellen visar resultatet av 2023 års nationella mätning samt den regionala som gjordes under samma period och den mätning som gjordes i september/oktober. Pilarna visar resultatets utveckling i jämförelse med 2022 års resultat vid samma tidpunkter. Årets resultat kan vi inte vara nöjda med.

Den regionala mätningen v 11-12 visar något bättre resultat vilket kan förklaras med att den bygger på självskattning som vanligtvis visar något bättre resultat än observation av andra.

Det är tydligt att följsamhet av basala hygienrutiner och klädregler är ett prioriterat område att fortsätta arbeta med och där vi behöver hitta nya former för uppföljning nu när SKR lägger ner databasen. Följsamhet av basala hygienrutiner är ensamt den viktigaste åtgärden för att minska och förebygga smittspridning. Ett samarbete mellan Vårdhygien (HSF) och MAS (SOF) är initierat för att ta fram bra arbetssätt till detta. Men det är också viktigt att man ute i verksamheterna verkligen jobbar aktivt med arbetssätt, utbildning och uppföljning för att nå en följsamhet i hygienrutinerna och därmed minska risken för smitta och smittspridning. Det är viktigt att alla, såväl chefer som medarbetare tar sin del av ansvaret och är involverade i arbetet.

God vård i livets slut

För att följa och utveckla kvaliteten på den vård och omsorg som ges personer i livets slut registreras dödsfall i Svenska palliativregistret.

Resultat	2020	2021	2022	2023	Riket 2023	Mål Socialstyrelsen
Dokumenterad munhälsobedömning	47 %	59 %	59%	48%	62%	90%
Utförd validerad smärtskattning	49 %	63 %	62%	63%	65%	100%
Dokumenterat brytpunktssamtal	68 %	81 %	79%	71%	82%	98%
Ordinerad injektion av läkemedel mot ångest	80 %	92 %	88%	89%	95%	98%

Resultaten för dokumenterat brytpunktssamtal och dokumenterad munhälsobedömning har minskat sedan de två föregående åren och ligger under både nivån för riket och Socialstyrelsens uppsatta målnivåer. De övriga två indikatorerna ligger i nivå med tidigare år och i stort i nivå med övriga riket, men under Socialstyrelsens uppsatta målnivåer.

Förebyggande arbetssätt

Senior alert kvalitetsregister används stöd till ett förebyggande arbetssätt inom särskilda boende, bostad med särskild service, korttidsboende och hemsjukvård.

Resultat	2020	2021	2022	2023
Antal individer som erhållit riskbedömning-samtliga verksamheter	835	887	810	747
Andel riskbedömningar med identifierad risk inom något område	95 %	95%	94%	95%
Andel individer med risk med åtgärdsplaner	87 %	89%	92%	94%
Andel individer med risk som fått planerade åtgärder utförda	69 %	74%	68%	69%

Resultatet visar att antal individer som erhållit riskbedömningar minskat jämfört med föregående år. Dock ökar andelen insatta förebyggande åtgärder samt uppföljningar för de individer som har erhållit riskbedömning.

Resultaten från den nationella punktprevalensmätning av trycksår som skedde i november visar att andel trycksår ökat sedan föregående år. Senior Alert som utför punktprevalensmätningen har gjort en del förändringar sedan senaste mätningen. Bland annat att det tillkommit två kategorier av trycksår (icke klassificerbart trycksår och misstänkt djup hudskada) samt att urvalskriterierna har ändrats. Dessa ändringar bör tas i beaktning när man granskar resultaten. Andelen trycksår i särskilt boende är högre än föregående år och är högre än riket. Hemsjukvården är högre än riket och har fortsatt ökat något mot föregående år. Korttidsenheten har 0 procent i år vilket kan betyda att de inte hade någon med trycksår när mätningen genomfördes eller att de föll ur på grund av de förändrade urvalskriterierna.

Verksamhet	Andel trycksår 2020	Andel trycksår 2021	Andel trycksår 2022	Andel trycksår 2023	Andel trycksår riket 2023
Särskilt boende	11 %	10 %	8%	12%	6,4%
Korttidsenhet	8 %	0%	6%	0%	9,0%
Hemsjukvård	10 %	9 %	10%	12%	5,4%

Analys av resultaten visar att Gotland har en lägre andel av de mest allvarliga såren jämfört med riket men högre i den tredje kategorin. Fler än hälften av de registrerade trycksåren (55 procent) är så kallade kategori 1, det vill säga en hudrodnad till följd av tryck. Till skillnad från tidigare år har två kategorier lagts till.

Kategori (1-4)	Andel Gotland 2021	Andel Gotland 2022	Andel Gotland 2023	Andel Riket 2023
1	56%	54%	55%	46%
2	22%	29%	27%	29%
3	18%	13%	17%	14%
4	4%	4%	0%	9%
Icke klassificerbart trycksår	-	-	1%	2%
Misstänkt djup hudskada	-	-	0%	0%

1. Rodnad som inte bleknar vid tryck. Kvarstående missfärgning, hel hud.
2. Delhudsskada som involverar epidermis och/eller dermis. Ytligt sår, avskavning av hud eller blåsa.
3. Fullhudsskada (involverar epidermis, dermis och subkutis). Sår ned till men inte genom fascian.
- 4 Fullhudsskada. Sår med vävnadsnekros eller skada av muskler, ben eller stödjevävnad.

God vård vid demenssjukdom

Som stöd för ett strukturerat arbetssätt vid vård och omsorg av personer med demenssjukdom på särskilda boende används Register för beteendemässiga och psykisk symtom vid demens, BPSD. Genom registret skapas möjlighet till ett bättre omhändertagande på individnivå samt utvecklingsarbete på verksamhetsnivå.

Kvalitetsindikatorer	2020	2021	2022	2023	Riket 2023
Läkemedel-olämpliga					
Andel personer som har olämpliga läkemedel-Haloperidol (ex Haldol) *	3%	2%	2%	2%	1%
Andel personer som har olämpliga läkemedel-Risperidon (ex Risperdal) *	9%	10%	9%	9%	14%
Andel personer som har olämpliga läkemedel-Zopiklon (ex Zopiklon) *	9%	8%	6%	6%	13%
Andel personer som har olämpliga läkemedel-Hydroxizin (ex Atarax) *	2%	2%	1%	1%	1%
Andel personer som har olämpliga läkemedel-Oxazepam (ex Sobril) *	16%	15%	13%	11%	20%
Andel personer som har läkemedel-Paracetamol (ex Alvedon)	53%	54%	50%	46%	46%
Symtomlindrande läkemedel					
Andelen personer med Alzheimers sjukdom som har symtomlindrande demensläkemedel	43%	39%	35%	41%	62%
Smärtfrihet					
Andel personer som verkar smärtfria	76%	70%	76%	74%	72%
Teamarbete					
Registreringar där arbetet skett i team	40%	37%	83%	96%	87%

*Resultaten för åren 2020-2022 har korrigerats. Felkälla okänd.

Resultat visar att individer på Gotland erhåller en liknande eller lägre förskrivning av lugnande/ångstdämpande läkemedel i jämförelse med riket. Personer med Alzheimers sjukdom får i lägre grad symtomlindrande demensläkemedel i jämförelse med riket. Andelen har ökat något sedan föregående år. Andel personer som bedöms smärtfria är oförändrad sedan föregående år och i nivå med riket. Andel registreringar där arbetet med skattning/planering/ uppföljning skett i tvärprofessionella team genom hela processen ligger över riket och har fortsatt att öka. Att samtliga yrkesprofessioner i teamet deltar i alla delar är ett förbättringsområde.

7 Väsentliga personalförhållanden

Överlag har det inom samtliga av förvaltningens avdelningar blivit svårare att rekrytera nya medarbetare. Det gäller såväl generalister och specialister som chefer och arbetsledare. Vakanserna skapar ett produktionstapp som i sin tur ger ett ökat tryck på de medarbetare som finns i verksamheten. Det märks en tydlig skillnad inom samtliga områden gentemot förra året och svårigheterna bedöms bli ännu större framgent. Samtidigt har förvaltningens arbete med att anställa personer med kortare utbildning eller kortare vistelsetid i Sverige uppmärksammas av Nordiska ministerrådet och lyfts fram under Almedalsveckan.

Rekryterings- och bemanningsenheten bjöds under Almedelaveckan in till att beskriva förvaltningens metoder och erfarenheter samt ge tips till andra arbetsgivare som ännu inte vågat satsa på personer med denna bakgrund.

7.1 Särskild hälsosatsning

Socialförvaltningen har under året genomfört en särskild hälsosatsning inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning som inneburit att all personal inom avdelningarna erhållit möjligheten till en friskvårdstimme samt en utökad friskvårdsersättning om 5.000 kronor. Cirka 1.100 medarbetare (motsvarande ca 85 procent av antalet möjliga deltagare) har ingått i satsningen som genomförts fram till sista december 2023 och nu är under utvärdering.

7.2 Kompetensutveckling

Förvaltningen har tillsammans med vuxenutbildningen genomfört den första utbildningen av språkombud (40 platser) för medarbetare inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning, samt även startat upp fördjupningskurser inom psykiatri och beroende respektive hälsa- och sjukvård (40+40 platser) för medarbetare inom äldreomsorgen. Parallellt med det har ytterligare en omgång med medarbetare inom äldreomsorgen påbörjat sina studier till undersköterska (40 platser) och 26 medarbetare (+8 privata) har avslutat sina studier under året inom ramen för äldreomsorgslyftet. Under året har 12 medarbetare (+5 privata) utbildats till specialistundersköterska. Totalt sedan start 2020 har äldreomsorgslyftet berikat förvaltningen med 114 nya undersköterskor (+32 privata) och 15 nya specialistundersköterskor (+6 privata). Förutom äldreomsorgslyftet har förvaltningen också genomfört flera andra utbildningsåtgärder med hjälp av statsbidrag, så som exempelvis fyra utbildningsanställningar samt en silviasyster för sjuksköterskor, tre basårssjuksköterskor och två magisterutbildningar för fysioterapeut och arbetsterapeut.

7.3 Sommaren

Drygt 650 ansökningar inkom till sommarrekryteringen inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Över fyrahundra intervjuer genomfördes vilket resulterade i ca 330 nya sommarvikarier. Av dessa nyttjade 47 personer erbjudandet om fastlandskampanjen. Förvaltningen lanserade också en bonus till vikarier som åtog sig att arbeta minst fyra sammanhängande veckor på schema under semesterperioden. 195 vikarier omfattades av bonuserbjudandet till en kostnad av cirka 1,4 miljoner kronor. Förvaltningen förmedlade via hälso- och sjukvårdsförvaltningens bostadsförmedling 20 bostäder till sommarvikarier. Utöver det kontrakterade förvaltningen ytterligare fem bostäder med Gotlandshem i kvarteret Rikken. Totalt nio avrop av hirsjuksköterskor gjordes inför sommaren, en till hemsjukvården och åtta till särskilda boenden.

7.4 Förändringar i AB §13

Förvaltningen har också informerat om, och utbildat chefer och medarbetare i, förändringarna i kollektivavtalet Allmänna bestämmelser § 13. Förändringarna har

inneburit nya regler gällande bland annat dygnsvila och veckovila som trädde i kraft den 1 oktober. De nya reglerna har medfört inskränkningar i möjligheten att skapa flexibla scheman, vilket påverkat både medarbetare och verksamheter, något som även kan innebära ökade kostnader på sikt. Förändringen är under utvärdering. Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning pågår ett försök med att öka kvaliteten i schemalaggningsen genom schemaexperter lägger enheternas scheman. En bra schemalaggningsen är grunden för en väl fungerande verksamhet och en god arbetsmiljö.

7.5 Samarbeten och utveckling

Hemsjukvården har startat upp ett arbete tillsammans med särskilda boenden och omsorgen om personer med funktionsnedsättning om en gemensam kväll och nattbemanning.

Hemtjänsten har upphandlat såväl städtjänster som ledsagning, vilket bedöms kunna underlätta kompetensförsörjningen inom avdelningen. Avdelningen upplever också att fler och fler medarbetare vill ha visstidsanställningar istället för tillsvidareanställningar.

Ung omsorg startade upp i Visby i maj. Ett 60-tal ungdomar har börjat extraarbeta på särskilda boenden i Visby på helgerna, både inom egenregion och hos privata utförare. Under arbetspassen utför ungdomarna olika aktiviteter såsom spelar spel, läser tidningar och umgås med de boende.

Inom individ- och familjeomsorgen har enheten barn- och familj under början av året arbetat för en mer anpassad organisation där samtliga handläggare arbetar med både utredning och insatser. Inom området barn och unga har medarbetare också påbörjat introduktionen till Yrkesresan som erbjuds till medarbetare som arbetet 0-2 år i yrket. Tack vare att socionomprogrammet funnits på Gotland har avdelningen haft bättre möjlighet att rekrytera nyutbildade socionomer, varav flertalet tidigare varit studentmedarbetare inom avdelningen. Samtidigt har barn- och familjeenheten haft det fortsatt svårt att rekrytera socionomer varpå verksamheten behövt anlita konsulter så att utredningar har kunnat genomföras inom lagstadgad tid men också för att kunna erbjuda medarbetare en god arbetsmiljö.

Inom myndighetsavdelningen har socialpsykiatriteamets tre medarbetare organisatoriskt flyttats över från Funktionshinderenheten till Mottagningsenheten. Avdelningen har också utökat med biståndshandläggare och förste handläggare. Under vårterminen har avdelningen haft en socionomstudent anställd på 80 procent.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning utökar med en enhetschef för att minska chefsområden men också för att förbereda arbete med ny gruppboende i Visby. Avdelningen ser ett behov av kompetensutveckling kring psykiskt och fysiskt krävande insatser.

Särskilda boenden har bedrivit ett pilotprojekt med serviceassistenter på korttidsenheten och arbetet fortsätter framgent med att se på fler möjligheter för serviceassistenter. Pilotprojektet med befattning specialistundersköterska har pausats då det inte fanns tillräckligt med intresserade specialistutbildade undersköterskor för att starta projektet. Pjäsen har ökat med en enhetschef för att skapa rimliga chefsområden.

7.6 Medarbetarundersökningen

Resultatet i 2023 års medarbetarundersökning visar på en fortsatt stabil utveckling, trots hårda prövningar under året med bland annat förändringar i schemalaggningsen enligt AB §13. Svarefrekvensen sjönk något till 77 procent (83 procent 2022) men var fortfarande hög. Samtliga index visade klart positiva nivåer (teameffektivitetsindex 71 (70), ledarskapsindex 75 (76), engagemangsindex 80 (76), HME 81 (80), organisatoriskt och socialt index 69 (71)) och störst utveckling visade engagemanget inom förvaltningen som höjts till 80 från fjolårets 76. Värdet för attraktiv arbetsgivare närmar sig positiva värden men sjönk till -10 (-7), mycket på grund av de förändringar som påverkat förvaltningens medarbetare under året. Förvaltningen har fortsatt utmaningar med att minska upplevelsen av stress bland medarbetare och chefer och förbättra förutsättningar för återhämtning samt att även minska andelen konflikter som påverkar arbetet negativt och öka förmågan till uppföljning och feedback.

7.7 Lönebildning

I 2023 års löneöversyn gavs extrasatsningar på bristyrken om totalt 6,4 miljoner kronor till bland annat sjuksköterskor, omvårdnadsmedarbetare, handläggare och enhetschefer. Satsningarna gjordes för att fortsätta stärka konkurrenskraften inom svårrekryterade yrken och inte som jämställdhetssatsningar då kvinnors medianlön är åtta procent högre än männens. Totalt höjdes lönerna med 3,85 procent i årets löneöversyn inom socialförvaltningen, där Kommunals avtalsområde fick störst höjning (4,12 procent). Årets satsningar togs fram i nära dialog med facken i förvaltningens lönediskussionsgrupp samt övriga förvaltningar med samma eller liknande befattningar. Överlag har årets satsningar givit god effekt för att öka lönenivåerna bland de som presterar bäst och har den högsta kompetensen men i och med att landets övriga kommuner och regioner gör liknande satsningar kommer det att krävas ytterligare satsningar framåt för att förvaltningen ska bibehålla och förbättra sin konkurrenskraft. Medianlönen inom socialförvaltningen utvecklades med 4,4 procent medan 10:e percentilen utvecklades med 3,9 procent, vilket visar att de satsningar som görs utifrån kompetens och prestation ändå får önskad effekt. Pensionsavgångar och påfyllnad av nya medarbetare inom samma yrken gör att 90:e percentilen inte ökar fullt så mycket (3,7 procent). Tendensen på arbetsmarknaden är att fler och fler arbetsgivare får svårt att rekrytera rätt kompetens vilket leder till att framförallt ingångslönerna drivs upp i takt med att konkurrensen och desperationen bland arbetsgivarna ökar, vilket också motverkat en ökad lönespridning. Lönespridningen inom socialförvaltningen håller sig på ungefär samma nivå som föregående år, 60,6 procent (61 procent 2022). Inför nästa års löneöversyn ska de centrala löneavtalen omförhandlas och förvaltningen räknar därför med att förhandlingarna kommer göra att löneöversynen kommer infalla under andra halvan av året.

7.8 Personalvolym

	Antal anställda Nov 2023	Förändring mot Nov 2022	Antal årsarbet enl anst avtal Nov 2023	Förändring mot Nov 2022
Alla anställningsformer	1 697	68	1 631	75
Tillsvidare	1 537	40	1 479	46
Tidsbegränsad	165	33	152	29

Antal anställda: Antal anställda personer. Antal årsarbetare enl. anställningsavtal: Summan av överenskommen sysselsättningsgrad uttryckt i årsarbetare.

	Heltidsarbetare Jan - Nov 2023	Heltidsarbetare Jan - Nov 2022	Förändring
52 Socialnämnd	1 297.5	1 242.2	55.2
52001 SOF, gemensamt	14.1	13.5	0.5
52002 Myndighetsavdelning	46.1	42.9	3.2
52003 SÄBO	345.8	349.1	-3.3
52004 Hemtjänst	279.1	278.2	0.9
52005 OoF	298.5	283.8	14.7
52006 Hemsjukvård	64.6	61.9	2.8
52007 IFO	138.0	145.1	-7.1
52008 Kvalitetsavdelning	12.6	13.0	-0.4
52010 HR-Avdelning	98.7	54.7	43.9

Här visas faktisk arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare. Den tid en anställd är ledig/frånvarande (ej produktionstid) är borträknad. Tabellen presenteras med en decimal vilket innebär att viss avrundning sker.

Ökningen i antal anställda beror dels på vikarier för medarbetare som utbildar sig, dels på medarbetarsatsningar via stimulansmedel.

Hemsjukvården har under året erhållit stimulansmedel för att utöka med fyra sjukskötersketjänster. Avdelningen har även utökat med tre underskötersketjänster. Hemsjukvårdens kväll och natt har alltså varit väldigt svårt att rekrytera nya sjuksköterskor. Än så länge klarar avdelningen sig utan hyrsjuksköterskor i den ordinarie bemanningen men var tvungna att anlita en hyrsjuksköterska under sommaren för att lösa semestern för ordinarie medarbetare. Satsningar har gjorts på utbildning av tre basårssjuksköterskor samt två utbildningsanställningar. Avdelningen har fortsatt svårt att rekrytera fysioterapeuter till både vikariat och vakanta tillsvidaretjänster.

Hemtjänsten har överlag haft svårt att få ihop grundbemanningen och har ändå satsat på att ge ett flertal medarbetare chansen att studera inom äldreomsorgslyftet. Frånvaron för studerande motsvarar 16,5 heltidsanställda inom hemtjänsten och 10,5 inom särskilda boenden. Hemtjänsten har också fått ökat antal brukartimmar vilket ökar behov av grundbemanning.

För många av individ- och familjeomsorgens enheter har socionomprogrammet på Gotland gjort det möjligt att rekrytera nyutbildade socionomer, varav flertalet tidigare varit studentmedarbetare inom avdelningen. Inom Barn- och familj har det däremot varit svårt att rekrytera socionomer varpå verksamheten behövt anlita konsulter så att utredningar kan genomföras inom lagstadgad tid. Totalt har det skett en minskning av antalet medarbetare bland annat på grund av nedläggningen av HVB för ensamkommande ungdomar.

Myndighetsavdelningen har anställt en samordnare för våld i nära relationer samt en projektledare för trygg omsorg i hemmet samt en förste handläggare inom mottagningsenheten. Avdelningen har också andra projektledare igång som t ex överföring av LSS ärenden till IBIC. Utifrån stimulansmedel för stärkt äldreomsorg har antalet handläggare utökats något.

Inom dagverksamheter för dementa har medarbetare bemannat efter behov och växlat mellan verksamheterna i Hemse respektive Visby.

Tillsvidareanställningarna har ökat inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Avdelningen har arbetat aktivt med att minska antalet vikariat och öka antalet tillsvidareanställda medarbetare. Avdelningen uppfattar att den oftare fått ta det kommunala basansvaret för brukare med stora omvårdnadsbehov eller utmanande beteende, något som kräver hög kompetens hos medarbetarna och som medför mertid eller övertid i verksamheten. Fem medarbetare har slutfört stödpedagogsstudier och lika många har anställts som stödpedagoger på avdelningen. Yrkesrollen är viktig för utveckling och kvalitetsarbete. Avdelningen har också ökat bemanningen utifrån ökat stödbehov för brukare där det krävts dubbelbemanning.

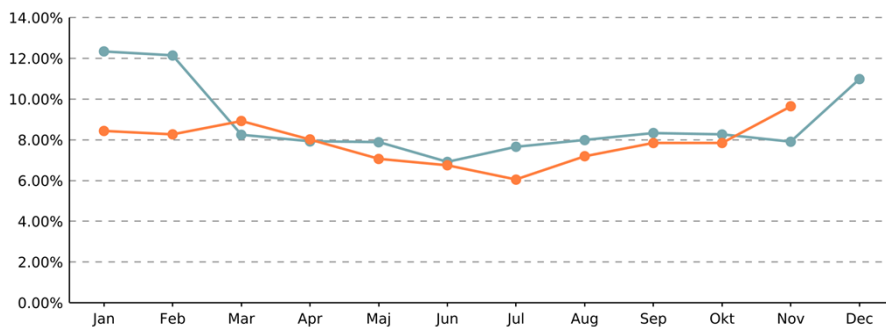
Inom Särskilda boenden har det skett en skiftning från visstidsanställda till tillsvidareanställda, och det är också fler anställda totalt sett. Två enhetschefer har rekryterats till övertagandet av Terra Nova (verksamhetsövergång). Avdelningen har också gjort försök med serviceassistenter som ett led i att se och använda kompetensen rätt.

Både övertiden och mertiden har överlag minskat under perioden. Den största minskningen av övertid har skett inom äldreomsorgen (även om man räknar in timvikarier anställda under HR-avdelningen) och individ- och familjeomsorgen. En del av förklaringen är ökade sysselsättningsgrader men också nya mer följsamma sätt att lägga scheman och hantera den dagliga bemanningen. Förvaltningen arbetar aktivt med heltid som norm och sysselsättningsgraderna ökar stadigt. På sikt kommer mertiden att minska när deltiderna minskar.

7.9 Sjukfrånvaro

	Sjuktal % Jan - Nov 2023	Sjuktal % Jan - Nov 2022	Förändring % enheter
Alla	7.80%	8.64%	-0.84
Kvinna	8.24%	9.15%	-0.91
Man	6.18%	6.77%	-0.59

Sjuktal visar hur stor andel av den avtalade anställningstiden för perioden anställda varit frånvarande p.g.a. sjukdom.

Här visas sjuktal månad för månad under 2023 (orange linje) samt sjuktal månad för månad under 2022 (blå linje).

Den ackumulerade sjukfrånvaron är överlag lägre 2023 jämfört med förra året. En viktig förklaring är den minskade påverkan av Covid samt den särskilda hälsosatsning som görs inom särskilda boenden, hemtjänsten och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt införandet av aktiv sjukskrivning inom samma avdelningar. Främst är det korttidsfrånvaron som minskat.

Inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har förvaltningens arbetsmiljökonsult, som är anställd med hjälp av statsbidrag, träffat alla enhetschefer för att bland annat ta fram förslag på gärder för att minska korttidsfrånvaron. Avdelningarna kommer fortsätta arbeta med åtgärderna och öka arbetsgivarens aktiva roll i frisknärvaroarbetet.

Inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har förvaltningen genomfört en särskild hälsosatsning som startades i februari/mars och som inneburit att all personal erhållit möjligheten till friskvårdstimme samt en utökad friskvårdsersättning om 5 000 kronor. Satsningen som genomförts under hela 2023 följs upp av en följeforskare och resultatet kommer presenteras i under första kvartalet 2024. Att få in en friskvårdstimme i schemat under en arbetsvecka har inte varit helt lätt men fler och fler medarbetare har kunnat ta ut sin friskvårdstimme under perioden. Totalt har medarbetarna tagit ut cirka 11 500 friskvårdstimmar, varav nästan hälften av timmarna förlagts under september-december.

Under perioden har den korta sjukfrånvaron (dag 1-14) minskat med 16 procent jämfört med samma period föregående år, vilket har en positiv effekt på verksamheterna då det är de korta sjukskrivningarna som bidrar negativt till ryckigheten i bemanningen samt de höga sjukskrivningskostnaderna. Den korta sjukfrånvaron ökar även behovet av antalet vikarier samtidigt som den hämmar möjligheten för medarbetare att delta i exempelvis kompetensutvecklingssatsningar. Samtidigt har andelen kort sjukfrånvaro ökat i förhållande till den totala sjukfrånvaron (+14 procent). Den korta sjukfrånvaron (dag 1-14) står 80 procent av den totala sjukfrånvaron. Införandet av den nya sjukskrivningsrutinen är ett steg i att på ett mer proaktivt sätt arbeta med att tidigt fånga upp den korta sjukfrånvaron och planera för olika former av insatser. Samtidigt har den särskilda hälsosatsningen för medarbetare inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättningen givit möjlighet för medarbetarna att på egen hand verka för en god hälsa. Under hösten har förvaltningen överlag drabbats hårt av korta sjukskrivningar på grund av bland annat förkylningar och influensor. Under november och december vaccinerades 245 medarbetare mot säsongsinfluensen genom förvaltningens försorg.

Den ackumulerade sjukfrånvaron ligger över nivån före pandemin, 2019 (7,4 procent). Mäns sjuktal är lägre än kvinnors både 2019 (män: 5,99 procent, kvinnor: 7,73 procent) och 2023 (män: 6,18 procent, kvinnor: 8,24 procent).

8 Ekonomisk uppföljning

8.1 Budget 2023

Inför 2023 ökades budgetramen med 5,6 procent. Budgetramen för LSS-verksamheten ökades med 5 mnkr. Äskande var på 25 mnkr för att komma till rätta med underfinansieringen av verksamheten. För stöd till trygghetsboende tillfördes 0,6 mnkr.

Medel tillfördes också för ökade personalkostnader med 24,1 mnkr, satsning på prioriterade grupper 6,4 mnkr samt en ökning av personalomkostnadspålägget med 19,7 mnkr. 30,7 mnkr tillfördes utifrån resursfördelningsmodellen kopplat till ökat antal äldre invånare samtidigt som en besparing på 15 mnkr sänkte budgeten för äldreomsorgen. I övrigt har medel tillskjutits 9,5 mnkr för prisökningar med 2 procent på externa avtal.

Budgetram socialnämnden, tkr	2023
Justerad driftbudgetram 2022	1 518 033
Personalkostnadsuppräknig 2,7%	24 100
Löner prioriterade grupper	6 350
PO-pålägg höjt 3%	19 675
Resursfördelningsmodell äldreomsorg	30 649
Besparing	-15 000
Indexuppräknig 2% externa avtal	9 500
Förändring lokalkostnader	1 744
Förändring interna kostnader TKF	393
Förändring interna kostnader RSF	1 398
Ramtillskott LSS	5 000
Ramtillskott trygghetsboende	600
Budgetram 2023	1 602 442
Justerig politikervode augusti	287
Budgetram 2023	1 602 729

8.2 Årets resultat

8.2.1 Årets resultat konto

Resultatet för 2023 är ett överskott på 5,6 mnkr. Att resultatet är positivt beror på relativt stora tillskott av tillfälligt statsbidrag. Utan statsbidragen skulle utförarna inom äldreomsorgen och LSS-verksamheterna ha ännu större underskott. Statsbidragen täcker satsningar på utbildningar och vissa tjänster så som sjuksköterskor. Observera att bland intäkter och kostnader finns interna poster på cirka 670 mnkr.

Intäkterna uppgår till 904 mnkr varav 188 mnkr avser externa intäkter. Avvikelsen mot budget är 88 mnkr och den största avvikelsen avser statsbidrag och intern resursfördelning. När budgeten görs är det ofta oklart hur mycket statsbidrag som finns kommande år och om socialförvaltningen når eventuella kriterier för att få statsbidrag. I bokslutet har 89 mnkr i statsbidrag fördelats till avdelningarna.

Kostnaderna uppgår till 2 502 mnkr för perioden och överstiger budget med 83 mnkr. Personalkostnaderna överstiger budgeten med 56 mnkr medan kostnaderna för köp av huvudverksamhet understiger budget med 13 mnkr. Personalkostnaderna måste alltid ses i sammanhang med kostnaderna för köp av huvudverksamhet, då förvaltningen både utför verksamhet i egen regi och har många privata utförare. I övrigt är det en större negativ avvikelse på 20 mnkr för posten förbrukningsmaterial vilket avser hjälpmedel, välfärdsteknik, skyddsmaterial, arbetskläder och livsmedel. Det är också en negativ

avvikelse för posten köp av tjänst som främst avser måltider, hyrpersonal och interna tjänster. Anledningen till avvikelsen är stora allmänna kostnadsökningar.

Ekonomirapport kostnadslag, tkr

Kontostruktur	Budget Jan - Dec 2023	Utfall Jan - Dec 2023	Avvikelse Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022
Resultat	-1 602 729	-1 597 176	5 553	-1 472 058
INTÄKTER	816 148	904 463	88 315	863 157
Taxor och Avgifter	63 155	70 143	6 988	63 685
Statsbidrag	14 744	68 287	53 543	84 848
Försäljning vara/tjänst	28 238	21 206	-7 033	20 967
Intern resursfördelning	666 896	697 882	30 986	648 642
Övriga intäkter hyror	43 115	46 946	3 831	45 017
KOSTNADER	-2 418 877	-2 501 639	-82 762	-2 335 216
Personal	-923 907	-979 859	-55 952	-898 075
Köp av tjänst	-47 858	-62 755	-14 897	-54 144
Köp huvudverksamhet	-495 218	-482 427	12 792	-458 614
Förbrukningsmaterial	-34 838	-54 452	-19 614	-46 717
Lokaler	-99 788	-105 132	-5 344	-100 396
Avskrivning internränta	-2 514	-2 544	-30	-2 612
Intern resursfördelning	-666 833	-667 234	-401	-632 046
Övriga kostnader	-147 920	-147 237	683	-142 612

I tabellen visas intäkter och kostnader för perioden, både budgeterade och redovisade samt budgetavvikelsen i tkr. I sista kolumnen finns även fjolårets redovisade intäkter och kostnader för perioden.

8.2.2 Årets resultat verksamhet

Sett till verksamheten är det ett överskott på 53 mnkr för insatser enligt SoL, som främst avser äldreomsorg. Överskottet mot budget kan relateras till att det är lägre volymer inom äldreomsorg än budgeterat. För LSS-insatser är det ett underskott på 50 mnkr mot budget, trots att verksamheten bedrivs med låga kostnader så är verksamheten underfinansierad sedan flera år. För individ- och familjeomsorg redovisas ett underskott på 2,5 mnkr vilket främst beror på ökade kostnader för skadligt bruk och beroende. Inom barn- och ungdomsvården är det ett överskott mot budget samtidigt som det har skett nationella höjningar av ersättningsnivåer. För försörjningsstödet är det ett överskott mot budget, vilket beror på minskat behov. För flyktmottagningen är det ett överskott på nästan 1 mnkr.

En närmare analys av respektive verksamhet finns under avsnittet 8.4 Ekonomiskt läge verksamhet och utförare i egen regi.

Ekonomirapport utfall verksamhet, tkr

	Budget Jan - Dec 2023	Utfall Jan - Dec 2023	Avvikelse Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022
Verksamhetsstruktur	-1 602 729	-1 597 176	5 553	-1 472 058
11 Nämnd- och styrelseverksamhet	-2 799	-2 403	397	-2 073
14 Nämndadministration	-1 591	-1 355	236	-1 402
51 Gemensamt SOF	-38 263	-38 410	-147	-27 953
52 Vård och omsorg enligt SoL	-965 266	-912 177	53 089	-839 869
53 Insatser enligt LSS	-272 955	-323 260	-50 305	-295 559
54 Individ och familjeomsorg	-278 985	-281 521	-2 536	-264 635
55 Handläggning	-31 772	-29 214	2 558	-26 940
59 Bostadspolitiska frågor	-9 668	-8 853	815	-7 411
61 Flyktningmottagning	0	984	984	-4 266
62 Arbetsmarknadsåtgärder	-1 430	-967	463	-1 950

8.3 Nettokostnadsutveckling

8.3.1 Nettokostnadsutveckling kostnadsslag

Nettokostnaden, alltså intäkter minus bruttokostnader, uppgick till 1 597 mnkr och detta var en ökning med 7 procent jämfört med föregående år. Intäkterna ökade med 5 procent och det var främst omvårdnadsavgifter som ökade eftersom det var fler brukare. Det var fortfarande relativt stora intäkter från statsbidrag. Dock minskade bidragen jämfört med 2022 då det ingick ersättning för pandemin samt att det är färre statsbidrag 2023.

Den absolut största kostnaden är personalkostnaderna som ökade med 9 procent vilket berodde på relativt stora löneökningar, fler anställda, ändringar av kollektivavtalet AB § 13 samt ökade personalomkostnader. Kostnaden för köp av verksamhet från privata utförare ökade med 5 procent. Det var relativt stor ökning av prisjusteringsindex samtidigt som ändrad princip för placering på särskilt boende ökade kostnaderna. Kostnadsökningen berodde också på fler och dyrare externa placeringar inom LSS samt fler placeringar inom skadligt bruk och beroende. En stor kostnadsökning redovisades för förbrukningsmaterial som främst avser inköp av välfärdsteknik och hjälpmedel samt skyddsmaterial. Kostnaderna för livsmedel och måltider på boendena ökade med totalt 16 procent för perioden. Dock minskade kostnaden för försörjningsstöd och köp av hemtjänst från privata utförare.

Ekonomirapport nettokostnad, tkr

Kontostruktur	Utfall Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022	Förändring	Förändring %
Resultat	-1 597 176	-1 472 058	-125 118	8%
INTÄKTER	904 463	863 157	41 306	5%
Taxor och Avgifter	70 143	63 685	6 458	10%
Statsbidrag	68 287	84 848	-16 561	-20%
Försäljning vara/tjänst	21 206	20 967	239	1%
Intern resursfördelning	697 882	648 642	49 240	8%
Övriga intäkter hyror	46 946	45 017	1 929	4%
KOSTNADER	-2 501 639	-2 335 216	-166 424	7%
Personal	-979 859	-898 075	-81 784	9%
Köp av tjänst	-62 755	-54 144	-8 611	16%
Köp huvudverksamhet	-482 427	-458 614	-23 812	5%
Förbrukningsmaterial	-54 452	-46 717	-7 735	17%
Lokaler	-105 132	-100 396	-4 736	5%
Avskrivning internränta	-2 544	-2 612	68	-3%
Intern resursfördelning	-667 234	-632 046	-35 188	6%
Övriga kostnader	-147 237	-142 612	-4 625	3%

I tabellen redovisas periodens faktiska intäkter och kostnader för innevarande år och föregående år i tkr. I kolumn tre och fyra visas förändringen mellan åren i tkr respektive procent.

8.3.2 Intäkter

De totala intäkterna har ökat med 5 procent till 904 mnkr, ökningen avser främst interna intäkter. Av redovisade interna intäkter på 698 mnkr avsåg cirka 681 mnkr interna poster och 31 mnkr internt fördelat statsbidrag. Interna ersättningar för tjänster på 14 mnkr ingår under posten Försäljning vara/tjänst. Externa intäkterna för 2023 var cirka 188 mnkr vilket var lägre än motsvarande period 2022.

8.3.3 Taxor och avgifter

Brukarnas avgifter inom äldreomsorgen, hemsjukvård samt måltidsavgifter ökade 10 procent till 70 mnkr vilket berodde på att det var fler brukare med insatser inom äldreomsorgen, främst hemtjänst.

8.3.4 Statsbidrag

I posten Statsbidrag på 68 mnkr ingår statsbidrag från främst socialstyrelsen, SKR och regeringen (kammarkollegiet). Statsbidragen avsåg framför allt äldreomsorgen där största delen har använts till utbildningar och utökning av personal, bland annat sjuksköterskor. I posten ingick också bidrag från Migrationsverket med 5,3 mnkr, återbetalning av försörjningsstöd 2,5 mnkr samt några övriga bidrag med 2 mnkr. Intäkten från statsbidrag minskade med 20 procent. En orsak till minskningen var att föregående år redovisades ersättning för sjuklöner under pandemin här med drygt 12 mnkr.

Statsbidrag för **äldreomsorgslyftet** avser ersättning för lönekostnader för medarbetare som går utbildningar, både i egen regi och hos privata utförare. Under 2023 har 8,8 mnkr använts av 12,7 mnkr, resten ska återbetalas. Anledningen till att allt bidrag inte använts var att det varit många medarbetare som utbildats samtidigt och fått ersättas med timvikarier. För att kunna säkerställa verksamheten har det inte varit möjligt att låta ännu fler gå utbildning. Denna satsning har inneburit påfrestning på verksamheten samtidigt som det är en absolut nödvändig satsning som säkrar kvaliteten framåt. Statsbidraget för att **stärka äldreomsorgen** på 30 mnkr och statsbidraget för att arbeta med **god och nära vård** på 6,7 mnkr har använts för att anställa fler sjuksköterskor inom hemsjukvården, att satsa på kompetensutveckling inom till exempel demensvård och utbildning till distriktssköterska. Statsbidraget för **återhämtningsbonus** har använts till särskild hälsosatsning inom äldreomsorgen samt arbetsmiljökonsult och arbete med aktiv sjukskrivning. Statsbidrag för **utökad VFU** (verksamhetsförlagd utbildning) har fördelats ut till utförare utifrån antalet veckor de haft sjuksköterskestudenter. Statsbidrag för **hälsosamtal** har endast kunnat användas i liten omfattning varför resterande del ska återbetalas. Kriterierna för statsbidraget var svåra att omsätta och krävde resurser att genomföra.

Övriga statsbidrag avser bland annat överenskommelse om **psykisk hälsa** som bland annat används till utveckla ett socialt stöd i vardagen till de som bor i eget boende inom beroendområdet samt utveckling av psykosocial behandling. Verksamheten **familjehem** har fått ett statsbidrag på 1 mnkr som använts av verksamheten. Statsbidraget för arbete mot **våld i nära relation** får även användas 2024. Förvaltningen har fått 3 mnkr i statsbidrag för **habiliteringsersättning** som betalas ut direkt till brukare som deltagit i daglig verksamhet inom LSS.

Statsbidrag 2023, tkr	totalt erhållet	använt
Äldreomsorgslyftet	12 743	8 832
Stärkt äldreomsorg	29 998	29 998
God och nära vård	6 651	6 551
Återhämtningsbonus	3 524	3 524
Utökad VFU	1 315	1 235
Hälsosamtal	1 342	100
Psykisk hälsa	3 878	3 878
Familjehem	1 076	1 076
Våld i nära relation	802	442
Habiliteringsersättning DV till	2 994	2 994
Summa	64 323	58 630

Totalt har förvaltningen använt 89 mnkr i statsbidrag 2023, 59 mnkr enligt tabellen ovan samt 31 mnkr från ett internt fördelat bidrag som avsåg minskat antal timanställda i äldreomsorgen. Då detta var ett generellt statsbidrag har det bokförts centralt, sedan fördelats internt till socialförvaltningen och redovisat som intern resursfördelning. Statsbidraget på totalt 49 mnkr, avsåg minskade timanställningar 2021-2022 och betalades ut juli 2022 till december 2023. Socialförvaltningen har dock inte blivit beviljade mer statsbidrag på senare ansökningar, förändringen i antalet timanställda har inte motsvarat kriterierna för bidraget.

8.3.5 Försäljning av vara/tjänst

Intäkterna för posten var oförändrade totalt sett men daglig verksamhets försäljning och caféverksamhet ökade. Här ingår också interna poster med cirka 10 mnkr som avser intern bemanning.

8.3.6 Intern resursfördelning

Intäkterna ökade bland annat för att det ingår ett generellt statsbidrag som fördelas internt till socialförvaltningen. Bidraget på 31 mnkr avsåg minskat antalet timanställningar inom äldreomsorgen (18 mnkr för 2022).

8.3.7 Övriga intäkter

Övriga intäkter avser hyror från brukare för bostäder och ökar 4 procent.

8.3.8 Kostnader

Bruttokostnaden för 2023 var 5 procent högre än föregående år och uppgår till 1 597 mnkr. Bruttokostnaderna exklusive interna poster uppgick till 1 834 mnkr och ökar 8 procent. De största kostnadsposterna i socialförvaltningen är personalkostnaderna och kostnad för köp av verksamhet.

8.3.9 Personal

Personalkostnaderna uppgick till 924 mnkr, vilket var en ökning med 9 procent mot föregående år. Ökningen berodde på fler anställda, hög nivån i Kommunals löneavtal, förändring i § 13 i kollektivavtalet Allmänna bestämmelser samt höjda personalomkostnader (vilket avser pensioner). Ökningen av personalkostnaderna var den samma inom de flesta avdelningarna, runt 10 procent, förutom inom individ- och familjeomsorgen där ökningen endast var 1 procent. Faktiskt arbetad tid har ökat med 4 procent vilket beror på fler anställda, högre sysselsättningsgrad och lägre sjuktal. Ökningen motsvarade totalt runt 50 heltidsarbetare, varav de flesta inom omsorgen om funktionsnedsatta och timanställda inom rekryterings- och bemanningsenheten (som avser äldreomsorgen). Volymerna ökade inom hemtjänsten med fler beviljade timmar, i övrigt var det inga större förändringar i volym.

Antalet övertidstimmar minskade och kostnaderna för övertid ökade bara marginellt. En del av förklaringen var ökade sysselsättningsgrader men också nya mer följsamma sätt att lägga scheman och hantera den dagliga bemanningen. Kostnaderna för timlöner har ökat med 15 procent totalt, främst finns ökningen inom hemtjänsten och hemsjukvården. Detta var en effekt av fler brukare, kompetenssatsning med flera medarbetare som studerar, höga sjuktal och svårighet att bemanna.

Den korta sjukfrånvaron har minskat vilket påverkar kostnaden för sjuklöner som minskade med över 7 procent till 20 mnkr, dock är det fortfarande en hög kostnad. Kostnaden för upplupna semesterlöner uppgick till 1,2 mnkr.

8.3.10 Köp av tjänst

Periodens kostnader för köp av tjänst har ökat med 16 procent mot föregående år. I posten ingår måltider, administrativa tjänster och hyrpersonal. Här ingår också 7 mnkr som avser

interna poster. Kostnaderna för köp av måltider ökade med 15 procent för perioden, dels som effekt av inflationen, dels för att fler brukare i hemtjänsten fick matportioner.

Kostnaderna för administrativa tjänster ökade, så som program- och licensavgifter samt serviceavtal. Det var också ökade kostnader för trygghetslarm då det var fler brukare som har beviljats larm.

Kostnaderna för hyrpersonal uppgår till 6,6 mnkr vilket var en stor ökning mot 2022 då motsvarande belopp var 2,8 mnkr. Ökningen avsåg främst sjuksköterskor till korttidsenheten men även socionomkonsulter till individ- och familjeomsorgen. Ökningen beror på att det är svårrekyterade yrken.

8.3.11 Köp av huvudverksamhet från privata utförare

Köp av verksamhet från privata utförare har ökat med drygt 5 procent till 482 mnkr. Under året har volymen ökat, det har varit en relativt stor ökning av prisjusteringsindex och det har varit flera kostsamma placeringar. Enligt de flesta avtal med privata utförare räknas ersättningen varje år upp med OPI, omsorgsprisindex. För 2023 innebar OPI en kostnadsökning med 4,6 procent. I budgeten för året tillfördes medel som motsvarar en ökning med 2 procent.

Kostnaden för köp av verksamhet inom SoL ökar med totalt 4 procent till 328 mnkr. Kostnadsökningen för köp av platser på särskilt boende var 7 procent. I början av 2023 fanns under en period några tomma platser men efter beslut om ändrad prioriteringsordning vid placeringar på ramavtal, fylldes samtliga platser.

Kostnaderna för köp av hemtjänst minskade med 4 procent. Minskningen av kostnaden för hemtjänst beror på att utförare lämnat delar av Gotland och nu bedriver verksamhet inom färre områden. Utförandet har då gått över till egenregi där personalkostnaderna har ökat.

Inom LSS-verksamhet ökar kostnaderna för köp av verksamhet med 6 procent till 84 mnkr. Ökningen avser främst bostad med särskild service där kostnaden ökat med 21 procent till 47 mnkr. Ökningen beror på dyrare placeringar då det är fler brukare med komplexa behov samt att det saknas platser på Gotland. För daglig verksamhet är ökningen 2 procent och kostnaden för köp av personlig assistans minskar med 16 procent.

Inom individ- och familjeomsorgen ökar kostnaderna för köp av verksamhet från privata utförare med 8 procent till 68 mnkr, totalt sett. Kostnaderna för placeringar inom skadligt bruk och beroende och barn- och ungdomsvården ökar med 5 respektive 6 procent.

Se bilaga 5 för sammanställning över köp från privata utförare 2023.

Viktiga händelser under året – privata utförare 2023

Avtalsformer

Driftentreprenader

Socialnämnden hade vid årets utgång sju olika avtal avseende driftentreprenader, fem avtal omfattade särskilt boende, ett omfattade familjerådgivning och ett omfattade personlig assistans. Driftentreprenader upphandlas enligt LOU, lag om offentlig upphandling.

Lag om valfrihetsfritetssystem, LOV

Socialnämnden har två olika valfrihetssystem enligt LOV, utförande av hemtjänst dag/kväll och utförande av daglig verksamhet. Ansökningar tas emot löpande, avtal tecknas med

godkända leverantörer som därefter har rätt att erbjuda tjänster inom ramen för valfrihetssystemet.

Enstaka platser

Köp av enstaka platser sker inom särskilt boende, bostad med särskild service, samt inom individ- och familjeomsorgens verksamhetsområde. Avtal upphandlas enligt LOU.

Händelser under året - avtal och upphandling

LOV Hemtjänst

Under året har det skett mindre förändringar i avtalet, några utförare har förändrat inom vilka geografiska områden man erbjuder hemtjänst. Under 2023 har inga nya ansökningar kommit in i systemet. Vid årets slut hade fyra leverantörer avtal inom ramen för LOV Hemtjänst. Ett av företagen, Gotlands hemtjänster, har under 2023 bytt ägare och VD. Ägarbytet har inte påverkat företagets etablering på Gotland.

LOV Daglig verksamhet

Avtal finns med tre olika leverantörer, övrig daglig verksamhet bedrivs i egen regi. Under 2023 har inga nya ansökningar kommit in.

Driftentreprenad Sudergården

Den 1 september började det nya avtalet med Attendo att gälla. Upphandlingen skedde under 2022. Det nya avtalet kan som längst gälla i åtta år, om alla förlängningsoptioner i avtalet används.

Bostad med särskild service enligt LSS

Under året har ett nytt ramavtal för bostad med särskild service enligt LSS upphandlats. Avtal har tecknats med ett flertal verksamheter, både på Gotland och på fastlandet. På Gotland har det tillkommit en ny aktör, Adelagruppen, som har etablerat två nya gruppboenden, ett i Visby och ett i Slite.

Personlig assistans

Under 2023 har en ny upphandling avseende drift av personlig assistans genomförts. Upphandlingen fick avbrytas då det inte kommit in några anbud. Avtalet med nuvarande leverantör, Omsorghuset, löper ut i början på 2024. Som en övergångslösning inför ny upphandling, kommer beslut om personlig assistans istället att verkställas inom avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning. Detta avser de assistansberättigade som valt att Region Gotland ska vara utförare av personlig assistans.

Skyddat boende

Förvaltningen har under 2023 avslutat en upphandling av skyddat boende för våldsutsatta. Avtal har tecknats med ett stort antal utförare med olika inriktning och med olika skyddsnivåer.

8.3.12 Förbrukningsmaterial

Kostnaden för förbrukningsmaterial ökar med 17 procent och det beror främst på ökad kostnad för inköp av välfärdsteknik som finansieras med statsbidrag. Ett exempel är nytt lässystem inom bland annat hemtjänsten. Kostnaderna för hjälpmedel ökar med 19 procent till 18 mnkr och kostnaderna livsmedel ökar med nästan 20 procent. Dessa ökningarna antas främst vara en effekt av ökad inflation.

8.3.13 Lokaler

Kostnaderna för lokaler ökar 5 procent till 105 mnkr. Ökningen avser främst nya korttidsenheten som togs i bruk under våren 2022.

8.3.14 Intern resursfördelning

Kostnaderna ökar men det avser interna poster som främst avser köp av tjänster och personal mellan avdelningarna inom socialförvaltningen.

8.3.15 Övriga kostnader

Övriga kostnader ökar 3 procent jämfört med föregående år. Här ingår försörjningsstödet vilket har minskat med 4 procent till 59 mnkr och det är färre hushåll som har behov av stöd. Här ingår också ersättningen till försäkringskassan för personlig assistans, ersättningen har ökat med 4 procent till 34 mnkr. I posten ingår bostadsanpassningsbidraget som ökar med 13 procent till 6 mnkr, ökningen avser främst hissar. Här ingår också transporter där kostnaderna ökat med 13 procent. I övrigt ingår resor, annonser, försäkringar och olika typer av avgifter.

8.3.16 Nettokostnadsutveckling verksamhet

För perioden är nettokostnadsökningen för insatser inom vård och omsorg enligt SoL och för LSS-området 9 procent. Kostnadsökningarna för utförare i egen regi är i paritet med ökade personalkostnader. För äldreomsorgen var kostnaderna lägre än budget och volymprognoser som förvaltningen tar fram utifrån demografisk utveckling, därför redovisas ett överskott mot budget för området. Dock är det kö på runt 60 brukare med icke-verkställda beslut om särskilt boende. Nettokostnadsökningen inom LSS-området beror också på dyrare externa placeringar. För individ- och familjeomsorgen ökar nettokostnaden med drygt 6 procent, här sjunker kostnaderna för försörjningsstödet samtidigt som kostnaderna för placeringar inom skadligt bruk och beroende samt barn- och ungdomsvården ökar. Se vidare om respektive verksamhet avsnitt 8.4 Ekonomiskt läge verksamhet och utförare i egen regi.

8.4 Ekonomiskt läge verksamhet och utförare i egen regi

8.4.1 Beställar- och utförarorganisation

Socialförvaltningen har en beställar- och utförarorganisation för stora delar av insatserna enligt socialtjänstlagen, SoL (äldreomsorg och psykisk funktionsnedsättning) och för LSS-insatser (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Insatserna ersätts i regel enligt ersättningsmodeller. Hemtjänst mellan klockan 7 till 22 och daglig verksamhet LSS bedrivs enligt lagen om valfrihetssystem, LOV. Särskilt boende och bostad med särskild service drivs i både egen och privat regi medan hemtjänst natt bedrivs i egen regi. Hemsjukvården bedrivs i egen regi med anslagsbudget. Inom individ- och familjeomsorgen som har anslagsbudget finns viss uppdelning i beställare och utförare inom avdelningen.

Uppdelningen nedan följer den ekonomiska rapporteringen till statliga myndigheter och innebär uppdelning i fyra delar, insatser enligt SoL, insatser enligt LSS, individ- och familjeomsorg (SoL, LVU – lag om vård av unga och LVM – lag om vård av missbrukare) samt flyktingverksamhet.

8.4.2 Vård och omsorg enligt SoL: Äldreomsorg och personer med psykisk funktionsnedsättning

I vård och omsorg enligt socialtjänstlagen ingår vård och omsorg i ordinärt boende, särskilt boende, omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning och hemsjukvård. Överskottet för verksamheten uppgår till 53 mnkr och nettokostnadsökningen nästan 9 procent. Överskottet beror på att volymökningarna inom äldreområdet inte uppnår den förväntade ökningen utifrån den demografiska utvecklingen med allt fler äldre, samt att det saknas platser på särskilt boende. Dock kommer behovet av insatserna hemtjänst och särskilt boende att fortsätta att öka, och därmed kommer det ekonomiska överskottet att minska.

Kostnaderna för utskrivningsklara patienter i slutenvård uppgår till 3 mnkr vilket är lägre än budgeterat. Myndighetsavdelningen arbetar intensivt med att förbättra processerna vid utskrivning och vid fakturering. Samverkan med hälso- sjukvårdsförvaltningen är pågående för att ytterligare justera hanteringen av betalansvaret. I och med justeringen förväntas förvaltningarna till fullo kunna följa lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (2017:612).

Vård och omsorg i ordinärt boende

Vård och omsorg i ordinärt boende avser hemtjänst, korttidsenhet och trygghetslarm. Nettokostnaden för vård och omsorg i ordinärt boende uppgår till 354 mnkr, en ökning med 11 procent mot föregående år. Ökningen är främst inom hemtjänst och korttidsenheten. Hemtjänst dag/kväll inom Region Gotland bedrivs enligt lagen om valfrihetssystem, LOV och det finns fyra privata utförare samt egen regi. Sett till antalet timmar bedrivs 30 procent av hemtjänst dag/kväll i privat regi. Ersättningen per hemtjänststimme är differentierad utifrån om brukarna bor i tätort eller landsbygd.

Inom verksamheten hemtjänst syns en ökning av antalet brukare över 65 år med 4,5 procent. Den största ökningen är brukare med insatsen trygghetslarm samt brukare med matdistribution. Dessa kan förväntas ha ökade behov efterhand. Även insatsen särskild omvårdnad har ökat, framförallt för hemtjänst natt, vilket i stort beror på specifika brukare med tillfälliga stöd- och vårdbehov. För hemtjänsten uppgår nettokostnaden till 296 mnkr vilket är en ökning med 10 procent mot motsvarande period, föregående år.

Hemtjänst LOV dag/kväll (egen regi) - Avdelningen hemtjänst

Den egna regin bedrivs enligt LOV med ersättning per timme för beviljad tid. För 2023 redovisas ett underskott på 13 mnkr för avdelningen och under perioden har volymen ökat med drygt 4 procent. Det ekonomiska utfallet för hemtjänst LOV är ett underskott på 14 mnkr. För hemtjänst natt är utfallet positivt med ett överskott mot budget på 1 mnkr.

Det är underskott för de flesta områden, främst på landsbygden. Hemtjänsten i egen regi har under de senaste åren tagit över brukare från privata utförare, som valt att lämna perifera områden. Dessa områden är svårare att bemanna, detta ger kostnadsökningar och högre kostnad per brukare. Största orsaken till underskott är ökade kostnader för personal med 12 procent. Det är fler anställda då volymerna ökar, relativt stora löneökningar samtidigt som de sociala avgifterna har höjts. Personalkostnaderna ökade med mer än ersättningen. Det finns en stor osäkerhet kring vilken effekt förändrad schemalaggningsenligt §13 får, det medför dock en ökad kostnad då det försämrar möjligheten att bemanna effektivt.

I socialförvaltningen utbildas flera medarbetare till undersköterska för tillfället. Förutom de positiva konsekvenser det medför i och med kvalitetshöjning, så medför det också en ökad kostnad för hemtjänsten. Varje medarbetare som utbildats sig till undersköterska höjer sin lön med 3 000 kronor per månad, det här medför en kostnad som växer för varje år, i takt med att fler medarbetare utbildar sig.

Hemtjänsten har fått tillskott från statsbidrag med 8 mnkr som främst finansierat utbildningar genom äldreomsorgslyftet. Bidragen har också gått till tillfälliga anställningar, som till exempel specialistundersköterskor som testats i projektform för hela avdelningen. Vidare har statsbidragen använts till införande av digitala nycklar, koordinering av medicinautomaterna, kläder till medarbetarna och friskvårdssatsning.

Avdelningen arbetar på flera sätt för att kompensera för ökade kostnader. Avdelningen använder sig av så kallade "gröna turer", alltså pass som schemalagts men är möjliga att flytta någon annanstans för att täcka för frånvaro. Den administrativa delen av avdelningen träffas flera gånger per vecka för att optimera användningen av tid. Avdelningen arbetar också mycket med att förändra arbetsätt genom att införa läkemedelsautomater, digitalt planeringssystem och nytt nyckelsystem. Hemtjänsten samarbetar också med andra aktörer som genomför serviceinsatser så som till exempel städning och viss ledsagning. I övrigt är det stora kostnadsökningar för drivmedel och bilar. Avdelningen arbetar dock alltid med att optimera rutterna för att minimera onödigt bilkörande.

Hemtjänst natt

Verksamheten är anslagsfinansierad och bedrivs inom avdelningen hemtjänst. Hemtjänst natt har under året varit väldigt framgångsrika i att nytta personalresurser över hela ön, vilket i hög utsträckning bidrar till det positiva resultatet på 1 mnkr.

Korttidsenhet (avdelningen särskilt boende)

Korttidsenheten bedrivs i egen regi inom avdelningen särskilt boende och har anslagsbudget. För 2023 redovisas ett underskott på 2 mnkr mot budget. Baserat på nationella jämförelser är kostnadsnivån för korttidsverksamheten fullt rimlig trots detta redovisas ett underskott mot budget. Verksamheten har fått tillskott av statsbidrag för att utveckla verksamheten i och med att verksamheten under våren 2022 flyttade till nya, större lokaler med 40 platser på Korpenområdet i Visby.

Vårdnivån och komplexiteten hos de boende som kommer till korttidsenheten överstiger vårdnivån och grunduppdraget. Korttidsenheten har i uppdrag att ta emot brukare omgående. Behovet hos brukare är ofta omfattande vilket kräver hög bemanning. Detta kan innebära att verksamheten snabbt måste bemanna upp vilket medför extra kostnader. Exempelvis kan det vara förstärkt bemanning för boende i livets slutskede och oroliga boende som kräver ständig tillsyn. Korttids har ökat omvårdnadsbemanningen för att möta vård- och omsorgsbehovet.

Vård och omsorg i särskilt boende

Nettokostnaden för särskilt boende var 490 mnkr vilket är en ökning med drygt 6 procent. Ökningen beror på ökade löne- och måltidskostnader i egen regi samt relativt stor ökning av OPI, index som reglerar ersättning till privata utförare. För närvarande finns det 658 platser i särskilt boende för äldre och det är ingen förändring det senaste året. I egen regi

finns 327 platser, upphandlat som entreprenadavtal finns 190 platser och upphandlat som ramavtal finns 141 platser.

Behovet av särskilda boenden ökar framåt och utvecklingen är förväntad men oroande då förvaltningen inte har särskilda boende platser att tillgå. I början av året fanns det tomma platser på särskilt boende men sedan prioriteringsordningen för placeringar ändrades är samtliga platser på särskilt boende belagda och det finns runt 60 personer med ej verkställda beslut. Det påverkar brukare och deras anhöriga som får vänta på att få behoven tillgodosedda i ett särskilt boende. Det påverkar även andra verksamheter och en förväntan är att det blir ökning av insatser inom verksamheterna hemtjänst och hemsjukvård. Vidare ökar risken för särskild avgift (vite) för ej verkställda beslut. Nya platser på särskilt boende tillkommer först 2026, förutsatt att planerat byggprojekt i Klintehamn följer tidplan.

Avdelningen särskilt boende (egen regi, exklusive korttidsenhet)

För 2023 redovisas ett underskott för avdelningen på 3,2 mnkr (exklusive korttidsenheten är underskottet drygt 1 mnkr). Det är obalans i ekonomin för de flesta boendena men den totala ekonomin förbättras tack vare relativt stort tillskott av statsbidrag samt arbete med bemanning.

Främsta anledningarna till obalans i ekonomin

- Lönekostnaderna och personalomkostnaderna ökade med 9 procent.
- Ökade kostnader för bemanningssjuksköterskor.
- Överanställning för att täcka frånvaro.
- Stor ökning av kostnaderna för livsmedel och måltider
- Minskade statsbidrag
- Kostnaderna ökade mer än interna ersättningar

Fokus under 2023 har varit att hitta arbetsätt för att skapa ekonomi i balans. Strategi och arbetsätt har varit ett återkommande arbetsområde på avdelningen ledningsgrupp. En självkostnads kalkyl har upprättats där det klart framkommer att tilldelade resurser inte täcker enheternas grundbehov utifrån resursbehovet av bemanning. Små enheter och heltidstjänster är kostnadsdrivande och därpå hög sjukfrånvaro. Avdelningen har arbetat med strategisk hållbar bemanning, olika pilotprojekt och införande av välfärdsteknik samt processkartläggning för att bättre få resurserna att räcka till.

Strategisk Hållbar Bemanning

Inom strategisk hållbar bemanning pågår olika aktiviteter som påverkar avdelningen.

- Effektiva scheman utifrån enheternas resursbehov- uppdrag
- **Kompetensförsörjning** - Avdelningen har fortsatt utmaningar med kompetensförsörjning. Detta är en av de stora utmaningarna för avdelningen för att säkra kvalitet för brukare och verksamheten samt att skapa en hållbar arbetsmiljö för samtliga medarbetare.
- **Hälsosatsning** - Utvärdering av genomförd hälsosatsning visar om den påverkat frisknärvaron och fått ner avdelningens sjukfrånvaro.
- **Omställning inför förändringar av § 13** - Avdelningen har haft ett omfattande arbete gällande de nya scheman som infördes under hösten 2023. Utvärdering kommer att analyseras under 2024.
- **Frisknärvaro** - Utifrån nulägesanalys har samtliga enheter valt att införa arbetsättet aktiv sjukskrivning. Utvärdering kommer att ske under 2024

Pilotprojekt och välfärdsteknik

- Pilotprojekt gällande nya befattningar. Pågår fram till juni 2024
- Test av planeringsverktyg på särskilda boenden. Testet omfattar två enheter, Fältgatan samt Pjäsen och pågick under hösten och vintern. Utvärdering 2024
- Teknikutveckling digital signering
- Införande av digitala medicinskåp Fältgatan samt Syrengården
- Fortsatt arbete med tekniken på korttidsenheten som inte fungerar tillfullo.

Processkartläggning

Avdelningen har påbörjat en avdelningsövergripande processkartläggning för att förklara hur verksamhetens olika delar är relaterade till varandra och hur de samverkar för att skapa värde. Då skapas en gemensamma bild vilket ger förutsättning för att effektivt kunna driva och utveckla verksamheten.

Hemsjukvård

Resultatet för 2023 visar ett överskott på 1 828 000 kronor och en nettokostnadsökning på drygt 6 procent. En bidragande orsak till överskottet är att verksamheten inte lyckats tillsätta vakanta tjänster kväll och natt samt inte heller kunnat ersätta föräldralediga medarbetare med vikarier fullt ut. Verksamheten har även kunnat dra ner på antalet sjuksköterskor på kvällar från fyra till tre, då inflödet av patienter med behov kvällstid minskat under året. Team 2, sjuksköterskor och undersköterskor i Visby, har också haft ett minskat inflöde av patienter under året vilket lett att man kunnat dra ner på bemanningen.

Hemsjukvården har totalt erhållit 6,9 miljoner kronor i statsbidrag. Utöver detta har verksamheten haft ansvar för ekonomin gällande läkemedelsautomater där verksamheten erhållit full kostnadstäckning med statsbidrag på 3,1 miljoner kronor.

Kostnadsökningen är hög, 14 procent, och beror dels på hanteringen av läkemedelsautomater men även på att hemsjukvården kunnat satsa på att utbilda och få ersättning för vikarier för en arbetsterapeut och en fysioterapeut som läst magisterutbildning i demens, två sjuksköterskor som läst specialistutbildning demens, en sjuksköterska läser magister demens, två sjuksköterskor har erhållit utbildningsanställning för att läsa till distriktssjuksköterskor samt tre basårssjuksköterskor. Vidare har verksamheten kunnat anställa en rehabiliteringsassistent. Verksamheten har även erhållit statsbidrag för att kunna utöka med totalt fyra sjuksköterskor.

Köpt huvudverksamhet och internresursfördelning i form av delegerade HSL insatser har minskat i jämförelse med föregående år vilket kan vara en effekt av användandet införandet av läkemedelsautomat.

Hjälpmedelskostnaderna fortsätter att öka och har ökat med 1 miljon kronor i jämförelse med föregående år. Reparation av hjälpmedel står för den största ökningen. Under 2023 har även ett flertalet nya större upphandlingar gjorts, vilket har resulterat i högre priser på grund av det allmänna kostnadsläget och detta rör flera verksamheter inom socialförvaltningen.

Kostnaderna för sjukvårdsmaterial är också en post som ökat. Arbete pågår i avdelningen med att begränsa utbudet och förråden av sjukvårdsmaterial, men i takt med en ökad demografi ses även en ökning av både enkla och komplicerade såromläggningar. Kostnaden för arbetskraft ökar främst i form av kostnader för sjuklöner och semesterlöner.

Omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning, SoL

Verksamheten omfattar bostad med särskild service SoL, boendestöd, sysselsättning och träffpunkter för personer med psykisk funktionsnedsättning. Antalet personer med boendestöd är i nivå med föregående år. Ett fyrtiotal brukare har bostad med särskild service och antalet är i princip oförändrat. Övervägande del av insatsen bostad med särskild service köps ifrån privata utförare. Det finns endast sex platser i egen regi. Den totala kostnaden för verksamheten är runt 58 mnkr vilket är en ökning med 10 procent.

Omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning, SoL, egen regi

Verksamheten bedrivs av avdelningen för omsorg om personer med funktionsnedsättning som i övrigt arbetar med LSS-insatser. Verksamheten bedrivs som resultatenhet och för 2023 redovisas ett litet överskott mot budget med 0,3 mnkr.

8.4.3 Insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

LSS-insatserna omfattar bland annat bostad med särskild service, personlig assistans, daglig verksamhet, korttidsvistelse samt ledsagare och kontaktpersoner.

Nettokostnaderna för 2023 uppgår till 323 mnkr vilket motsvarar en nettokostnadsökning på drygt 9 procent. Underskott mot budget är 50 mnkr och följer i stora delar det förväntade utifrån volymprognos, budget och tidigare prognoser. För 2022 redovisades ett underskott på 34 mnkr. Underskottet för LSS-verksamheten kan i stort sett härröras till insatsen för bostad med särskild service för vuxna. Äldreomsorgen har senaste åren fått stora statsbidrag men för LSS-området finns det i princip bara ett statsbidrag till brukarnas ersättning inom daglig verksamhet samt visst tillskott från generellt statsbidrag.

Området kring personer med funktionsnedsättningar (LSS) är mycket bekymmersamt då resultatet visar stora underskott. Prisbilden för placeringar har kraftigt förändrats genom åren. Varje placering är mycket kostsam och några extremt kostsamma. Behoven hos individer är mycket stora och varaktiga. Det krävs många gånger dubbel bemanning dygnet runt, stor kompetens och lång erfarenhet. Boendeplaceringarna är beslutade helt enligt gällande lagstiftning vilket gör att förvaltningen inte kan verkställa på annat sätt.

Eftersom det fortfarande är mycket låga kostnader för LSS-verksamheten inom Region Gotland, nationellt sett, betyder det att verksamheten är rejält underfinansierad. I budgetskrivelserna påtalas årligen att det behövs budgettillskott. Största delen av verksamheten, förutom personlig assistans, utförs av i egen regi inom avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning. Nu är det underskott både hos myndighetsavdelningen (beställare) och egen regi (utförare). I en beställar-utförarmodell är det viktigt att utföraren har rimlig ersättning. Inför 2024 höjs ersättningen till utföraren i egen regi hjälp av budgettillskott.

Bostad med särskild service LSS

Kostnaderna har ökat med 14 procent för 2023 till 165 mnkr. Det är fortsatt höga kostnadsökningar för bostad med särskild service enligt LSS för vuxna samtidigt som det fortfarande är kö till gruppboende. Kostnadsökningarna avser boendeplatser inom egen regi, inom ramavtal samt direktupphandlade platser på fastlandet. I underskottet finns även

kostnader för särskild avgift till IVO (inspektionen för vård och omsorg) avseende icke verkställda beslut om bostad med särskild service LSS.

För att kvalitetssäkra processerna kring insatsen bostad med särskild service och den ökningen av volymer och kostnader som skett har en ny roll införts på myndighetsavdelningen. Rollen placeringsansvarig handläggare ansvarar för samtliga direktupphandlade placeringar samt övriga placeringar i privat regi. Kontrollen och uppföljningen har ökat samt har arbetsprocesser har förbättrats. Detta är en del av de åtgärder som genomförs för att på längre sikt bidra till ett bättre ekonomiskt resultat. Under 2023 har även en kartläggning gjorts av samtliga brukare som bor på bostad med särskild service enligt LSS. Detta utifrån att tre nya gruppboendestäder ska startas på Gotland, både i egen och privat regi. Nu har flertalet av de brukare som väntat länge på erbjudande om bostad med särskild service enligt LSS, fått ett erbjudande som matchar deras önskemål och behov. Således förväntas inga eller få ytterligare kostnader för särskild avgift till IVO inkomma under 2024.

Om samtliga platser på de nya gruppboendestäderna används så kommer kostnaden att öka rejält, för detta finns ingen finansiering.

Personlig assistans

Verksamheten omfattar personlig assistans enligt SFB (Socialförsäkringsbalken) och enligt LSS. Antalet timmar inom personlig assistans har minskat något jämfört med föregående år. Utförande av verksamheten sker helt i privat regi. Kostnaden för insatsen Personlig assistans enligt LSS är i nivå med budget och nettokostnaden har minskat 2 procent, vilket till viss del kan förklaras med en minskad volym i antalet timmar.

Socialförvaltningen ersätter privata utförare inom personlig assistans för sjuklöner. Det är fortsatt höga kostnader och kostnaderna går inte att påverka utifrån rådande lagstiftning men verksamheten har bra rutiner som säkerställer en rättssäker hantering av sjuklöner.

Framåt finns risk för att kostnaderna kommer att öka då socialförvaltningen kommer att verkställa vissa beslut i egen regi. Detta då avtalet med tidigare leverantör löper ut i början av året.

Korttidsvistelse

Insatsen korttidsvistelse enligt LSS visar ett minusresultat vilket beror på höjningar i ersättningsnivåer för brukare som får insatsen verkställd på fastlandet. Detta är insatser för barn som socialförvaltningen har placerade i familjehem enligt LVU/SOL i andra kommuner. Situationen under både 2022 och 2023 har varit att det råder stor brist på korttidsplatser för barn på fastlandet vilket gör att förhandlingsutrymme inte är så stort gentemot andra kommuner avseende priset. För dessa barn kan denna insats vara helt avgörande för om de kan bo kvar i nuvarande familjehem eller inte.

Egen regi LSS-insatser samt socialpsykiatri – avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning

Avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning omfattar alla insatser inom LSS förutom personlig assistans. I avdelningen ingår även socialpsykiatri som redovisas under avsnittet Omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning, SoL, egen regi. Största delen av avdelningens verksamhet bedrivs i beställar-utförarmodell med interna ersättningar.

Avdelningen har ett underskott mot budget med 23 mnkr och en kostnadsökning på 11 procent. Underskottet mot budget har ökat år efter år och berör främst insatsen bostad med särskild service och korttidsvistelse. Orsaken till kostnadsökningen är ökad bemanning för att säkra arbetsmiljö, komplexa ärenden som kräver mer bemanning. Det är också stora löneökningar, anpassningar schema kopplat till §13 och höjda personalomkostnader. Den interna ersättningen har varit för låg vad avser bostad med särskild service och därför höjs ersättningen 2024, med hjälp av budgettillskott. För att minska kostnaderna så arbetar avdelningen med åtgärder:

- Verksamheter har noggrant följt utveckling av behov hos brukare för att där med också anpassa personalstyrka mer exakt efter verksamheten. Många av brukarna har komplexa behov och blir äldre vilket innebär att vi behöver öka bemanning då behoven ökar.
- Avdelningen har i dagsläget två överenskommelser där brukare har komplexa behov och behöver en eller två personal som följer. Tyvärr täcker inte ersättningen trots särskild överenskommelse.
- Arbete pågår med införande av planeringsverktyg och idag har ett 20-tal verksamheter verktyget och fler är på väg in. Fokus ligger på Boendestöd och servicebostad just nu.
- Överanställa 10 procent i områdena för att kunna minska övertid och sjuktal på grund av övertidsarbete. Eventuellt bidrar detta också till positiv trend gällande övertid och sänkta sjuktal.
- Från november har avdelningen två övergripande planerare som arbetar intensivt med schemaplanering samt vikarietillsättning vid korttidsfrånvaro.
- Öka flexibiliteten ytterligare genom att stärka medarbetare så de klarar arbeta i fler verksamheter.
- Avdelningen arbetar med ”Aktiv sjukskrivning” och hoppas därmed att det kommer påverka sjuktal i en positiv riktning.
- Se över planeringen för barn på korttids för att se om verksamheten ytterligare kan effektivisera fördelning av dygn och nyttja resurserna mer effektivt.

Daglig verksamhet

Verksamheten bedrivs till största del i egen regi och det finns tre privata utförare. Kostnaderna under 2023 har ökat med 9 procent till 51 mnkr. Antal brukare är i princip oförändrat.

Daglig verksamhet egen regi, LOV

Verksamheten i egen regi bedrivs med 1 mnkr i överskott mot budget.

8.4.4 Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen omfattar främst barn- och ungdomsvård, beroendevård och försörjningsstöd. Individ- och familjeomsorgen redovisar ett underskott mot budget på 2,5 mnkr och en nettokostnadsökning på 6 procent. För verksamheten skadligt bruk (beroendevården) ökar kostnaderna med 9 procent och underskott mot budget. För barn- och ungdomsvården är kostnadsökningen drygt 6 procent men för verksamheten redovisas överskott mot budget. Däremot minskar kostnaderna för försörjningsstödet med över 4 procent och det är färre hushåll som har behov av stöd.

Under första kvartalet 2023 togs handlingsplaner fram inom verksamhetsområdena skadligt bruk och beroende samt barn- och ungdomsvård med åtgärder för att både nå och bibehålla en budget i balans. Åtgärderna har bidragit till att tidigare kostnadsökningar avstannat samt att vissa kostnader minskat inom berörda verksamhetsområden. Avdelningen har erhållit stimulansmedel på totalt 4,7 mnkr under året vilket förbättrat resultatet. Det avser främst bidrag kopplat till psykisk hälsa och familjehemsvård.

Barn- och ungdomsvård

Verksamhetsområdet omfattar kostnader för myndighetsutövning, öppenvårdsverksamhet samt institutions- och familjehemsvård. Området redovisar ett överskott mot budget med 2,5 mnkr. Nettokostnaden har ökat 6,4 procent vilket motsvarar 8,1 mnkr. I perioden har det inkommit totalt 1,8 mnkr i statsbidrag och övriga bidrag. Det handlar främst om bidrag kopplat till familjehemsvård och psykisk hälsa.

Även om barn- och ungdomsvården har en budget i balans är periodens resultat varierande inom verksamhetsområdets olika delar. Under första kvartalet 2023 togs en handlingsplan fram inom verksamhetsområdet med åtgärder för att både nå och bibehålla en budget i balans. Aktiviteter som har genomförts under året är bland annat:

- **Analys av fjolårets placeringar i extern regi avseende föräldrar och barn**

Analysen visar att majoriteten av dessa familjer inte kunnat placeras i egen regi utifrån kompetens eller barnets ålder. Verksamheten utformar nu arbetssätt för att kunna genomföra hemobservationer och på så sätt förhindra kostsamma placeringar både internt och externt.

- **Gemensamt arbete mellan de myndighetsutövande enheterna som möter barn och unga**

Syftet var att utveckla gemensamma processer och skapa samsyn gällande placering i familjehem. Berörda enheter har på en gemensam planeringsdag identifierat tre förbättringsområden i form av:

- Samsyn kring akuta ärenden.
- Gemensam genomgång av ärenden för att dela erfarenheter och undvika missförstånd.
- Gemensam processöversyn.

Kostnaderna för myndighetsutövning och utförarverksamhet är lägre än budgeterat till följd av vakanser, föräldraledigheter och korttidsfrånvaro. En enhet har haft inhyrd personal under perioden för att klara av arbetet, kostnaderna har dock kunnat hållas inom budgetram.

Kostnaderna för institutionsvård är också lägre än budgeterat. Det är dels en effekt av en schemaförändring vid avdelningens egna utredningshem samt en effekt av lägre antal vård dygn för barn och unga på HVB och stödboenden. Kostnaderna för placering av föräldrar och barn i extern regi har däremot ökat till följd av ökade volymer.

Familjehemsvården har högre kostnader än budgeterat. SKR:s höjning av arvoden år 2023 har medfört en kostnadsökning för familjehem i egen regi. Volymerna har samtidigt ökat då flertal familjer med många barn varit i behov av jourplaceringar där de flesta har eller kommer övergå till stadigvarande vård. Högre volym i konsulentstödda familjehem har också påverkat ekonomin eftersom dygnskostnaden är högre än i egen regi.

Placerade barn och unga i familjehemsvård, helår

	Antal individer* 2021	Antal individer* 2022	Antal individer* 2023	Antal vårddygn 2021	Antal vårddygn 2022	Antal vårddygn 2023	Diff. vårddygn 22/23
Konsulentstöd	17	19	21	4 806	4 408	6 317	1 909
Tillfälliga	9	10	8	591	1 790	846	-944
Delsumma	26	29	29	5 397	6 198	7 163	965
Egen regi	70	67	63	17 432	16 358	16 284	-74
Tillfälliga	43	48	49	3 980	4 375	4 983	608
Delsumma	113	115	108	21 412	20 733	21 267	534
Totalt	139	144	137	26 809	26 931	28 430	1 499

*En individ kan förekomma i flera placeringsformer under året. Antalet avser totalt antal placerade för perioden och är inte samma som antal aktuella placeringar just nu.

Placerade barn och unga i institutionsvård, helår

	Antal individer* 2021	Antal individer* 2022	Antal individer* 2023	Antal vårddygn 2021	Antal vårddygn 2022	Antal vårddygn 2023	Diff. vårddygn 22/23
HVB barn & unga <i>extern regi</i>	29	22	24	6 605	4 481	4 367	-114
HVB barn & unga <i>egen regi</i>	3	6	-	610	1 188	-	-1 188
HVB föräldrabarn <i>extern regi**</i>	14	17	15	1 030	879	1 131	252
HVB föräldrabarn <i>egen regi**</i>	41	44	39	3 063	2 606	2 491	-115
Stödboende <i>extern regi</i>	5	4	7	960	959	1 120	161
Stödboende <i>egen regi</i>	2	4	-	148	517	-	-517
Totalt	94	97	85	12 416	10 630	9 109	-1 521

*En individ kan förekomma i flera placeringsformer under året. Antalet avser totalt antal placerade för perioden och är inte samma som antal aktuella placeringar just nu.

Skadligt bruk och beroende

Verksamhetsområdet för skadligt bruk och beroende redovisar ett underskott mot budget på 7,3 mnkr. Nettokostnaden har ökat 8,9 procent vilket motsvarar 3,3 mnkr. Underskottet beror på att kostnaden för institutionsplaceringar är högre än budgeterat.

Verksamhetsområdet har mottagit statsbidrag avseende psykisk hälsa på totalt 1,8 mnkr vilket förbättrar resultatet.

Behovet av vård enligt SoL har minskat under året men ligger fortsatt på en högre nivå än budgeterade medel. Även behovet av vård enligt LVM (lag om vård av missbrukare) har varit högre, en markant ökning i början av året. Eftersom LVM-vård är dyrare per vårddygn än vård enligt SoL har kostnaderna för institutionsvård ökat trots att antalet vårddygn totalt är lägre än föregående år.

Till följd av kostnadsökningen togs en handlingsplan fram med åtgärder för att nå en budget i balans. Aktiviteter som har genomförts under året är bland annat:

- Täta uppföljningar av placeringar både på enhets och avdelningsnivå.
- Utveckla arbetet med kvalificerade kontaktpersoner i syfte att möta individers behov av stöd, efter vård och behandling på institution. Två personer har anställts med hjälp av stimulansmedel. Åtgärden har under året bidragit till att pågående placeringar blivit kortare än tidigare och att återfall under innevarande år minskat.

Öppenvårdsverksamheterna inom beroendevården har ett överskott på 0,8 mnkr i förhållande till budget. Antalet köpta dygn på Birkagården har varit lägre än tidigare år och

budgeten för denna post är därmed också i balans. Verksamhetens boende har ett underskott mot budget på knappt 1 mnkr. Detta till följd av ökade kostnader för provtagning och högre personalkostnader på grund av vikarietillsättning vid korttidsfrånvaro. Resultatet påverkas positivt av att stimulansmedel inkommit under året och samnyttjande av personalresurser.

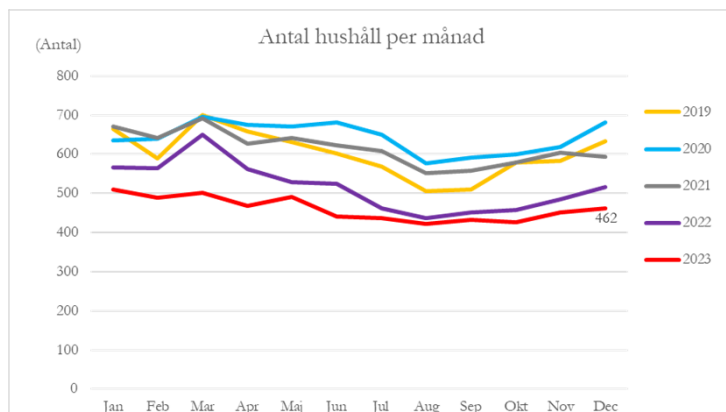
Placering skadligt bruk och beroende, helår

	Antal individer* 2021	Antal individer* 2022	Antal individer* 2023	Antal vård dygn 2021	Antal vård dygn 2022	Antal vård dygn 2023	Differens vård dygn 22/23
Sol	27	45	26	3 117	5 580	3 438	-2 142
LVM	5	7	12	976	818	1 684	866
LVU	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	32	52	38	4 093	6 398	5 122	-1 276

*En individ kan förekomma i flera placeringsformer under året. Antalet avser totalt antal placerade för perioden och är inte samma som antal aktuella placeringar just nu.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd redovisar ett överskott mot budget på 4,5 mnkr. Nettokostnaden har minskat 4,5 procent vilket motsvarar 2,8 mnkr. Det positiva resultatet beror på att nettokostnaden för försörjningsstödet är 4,3 mnkr lägre än budgeterat för perioden. Trots hög inflation och ekonomiska utmaningar i samhället har verksamheten haft en fortsatt minskning av hushåll som uppstår försörjningsstöd per månad vilket har bidragit till minskade kostnader. Nettokostnaden för själva bidraget till enskilda, försörjningsstöd, har sjunkit 7,3 procent jämfört med samma period föregående år. Det motsvarar 4,0 mnkr.

Antal hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd	2019	2020	2021	2022	2023
1-3 mån	497	531	440	432	357
4-6 mån	265	255	211	191	155
7-9 mån	194	189	175	135	118
10-12 mån	306	349	367	296	289
Totalt	1 262	1 324	1 193	1 054	919

Övrig vuxenvård

Verksamhetsområdet för övrig vuxenvård, som framförallt omfattar Familjefrid, redovisar ett underskott mot budget med 5,8 mnkr. Antal vård dygn är fler än samma period föregående år. Behovet av placering i skyddat boende med särskild kompetens har funnits

vilket ger höga dygnskostnader. Detta i kombination med längre placeringar påverkar den totala kostnaden. Särskild kompetens kan vara hedersproblematik eller samsjuklighet.

Familjerådgivning

Avdelningen köper in familjerådgivning via entreprenadavtal och verksamhetsområdet har en budget i balans.

8.4.5 Bostadspolitiska frågor (bostadsanpassning)

Bostadsanpassningen bedrivs inom myndighetsavdelningen. Kostnaderna för bostadsanpassningsbidrag har ökat med 19 procent och uppgår till nästan 9 mnkr vilket dock ger ett litet överskott mot budget. Kostnadsökningen beror främst på att antalet beslut om hissar ökat. Antalet ansökningar om hissar följs kontinuerligt och ett register är framtaget för att enklare kunna använda begagnade hissars.

Under 2023 fattades totalt 640 beslut avseende bostadsanpassningsbidrag varav 9 avslag och 17 delvis avslag, det är en ökning av antalet beslut mot 2022.

Under 2023 har det varit ett stort fokus på teamet kring bostadsanpassning. Teamet är helt utbytt under året bland annat på grund av pensionsavgångar. För att säkerställa introduktion av nya medarbetare har arbetsprocesserna kvalitetssäkrats genom att teamet bland annat har gått igenom rutiner, riktlinjer, delegationsordning, arbetsbeskrivningar och medarbetarkontrakt.

8.4.6 Flyktingmottagning

Verksamheten har ett överskott mot budget på 1,0 mnkr. Flyktingverksamheten finansieras med medel från Migrationsverket. Då schablonersättningarna varit högre än kostnaderna för administration och insatser har verksamhetsområdet ett positivt resultat.

Ekonomirapport organisation, tkr

	Budget Jan - Dec 2023	Utfall Jan - Dec 2023	Avvikelse Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022
52 Socialnämnd	-1 602 729	-1 597 176	5 553	-1 472 058
52001 SOF, gemensamt	-28 894	-28 070	824	-21 415
52002 Myndighetsavdelning	-1 097 901	-1 054 941	42 960	-1 004 359
52003 Särskilt boende	-45 707	-48 918	-3 211	-39 546
52004 Hemtjänst	-37 563	-50 632	-13 069	-33 131
52005 Omsorg om funktionsnedsatta	-23 879	-47 159	-23 280	-30 040
52006 Hemsjukvård	-66 156	-64 328	1 828	-60 433
52007 Individ- och familjeomsorg	-280 415	-281 502	-1 087	-270 826
52008 Kvalitetsavdelning	-13 730	-13 479	251	-6 847
52010 HR-avdelning	-8 484	-8 148	336	-5 462

8.4.7 Förändringar i volymer under 2023

Insatser inom SoL: Antalet brukare ökade med 4 procent. Antal brukare inom hemtjänsten ökade med över 90 brukare, dock ökar inte antalet timmar speciellt mycket. Det är en

relativt stor ökning för egenregin inom hemtjänsten och minskning för privat utförare som valt att släppa områden. Det är också en större ökning av antalet brukare med nattinsatser. Antalet platser på särskilt boende är oförändrat däremot var det tomma platser i början av 2023 men efter ändring av prioritetsordningen så fylldes platserna. Antalet patienter och hembesök har ökat med 12 procent inom hemsjukvården.

Insatser inom LSS-verksamhet: antalet aktiva ärenden minskade något men antalet verkställda beslut avseende bostad med särskild service ökade med 4 procent. För insatsen daglig verksamhet är volymen oförändrad.

Insatser inom individ- och familjeomsorgen: Inom barn- och ungdomsvården var det en ökning av placerade dygn på familjehem medan det var en minskning av placerade dygn på HVB och stödboende. Inom skadligt bruk och beroende minskade placerade dygn totalt sett men LVM-placeringar ökade. Antalet hushåll som har försörjningsstöd fortsätter att minska. Se mer statistik och volymer i bilaga.3.

8.5 Investeringar

För närvarande finns investeringsmedel för två boenden, dels Tingsbrogården, dels ett nytt äldreboende i Klintehamn. När byggnation ska påbörjas förs investeringsmedlen över till teknikförvaltningen.

Det är osäkert om det är möjligt med om- och tillbyggnad av äldreboendet Tingsbrogården. I nuläget är vattenfrågan olöst och om det finns en lösning så återkommer socialförvaltningen med förändrat investeringsäskande till budgetberedningen.

Socialnämnden har beviljats investeringsmedel med 165 mnkr för ett nytt äldreboende i Klintehamn som planeras vara klart 2025. Dock är investeringsutgiften enligt genomförd upphandling högre så socialnämnden begär omdisponering av 18 mnkr i kompletteringsbudgeten. För 2023 fanns 30 mnkr beviljat och medlen har flyttats över till teknikförvaltningen.

En ny gruppbostad enligt LSS har byggts på Terra Nova i Visby. Den är klar till början av 2024. Investeringsmedel på 30 mnkr är överfört till teknikförvaltningen.

I övrigt finns det en investeringspott med 5 mnkr för anpassning och ombyggnad av lokaler och inköp av utrustning. Det finns också en pott för investering i IT och välfärdsteknik med 3 mnkr. För närvarande har endast 0,3 mnkr använts av potten, till en lokalanpassning. Bedömningen är att endast en mindre del av investeringspotten kommer att användas, då det som rör äldreomsorgen till viss del kan finansieras med statsbidrag.

Investeringsrapport, tkr

Projektstruktur	Budget 2023	Utfall 2023 Jan-Dec	Avvikelse budget 2023
Investeringsprojekt	-49 700	0	49 700
26006 Utrustning, maskiner, inventarier	-7 700	0	7 700
26010 Tillbyggnad Tingsbrogården	-42 000	0	42 000